

# Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam  
258. szám

Főszerkesztő:  
Szele Béla dr.

Pénlek  
1933. évi november 10

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott utján fizet, az Leszedési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbcsitési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (bal) szövegoldalon 6 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56—58. Telefon-zámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

## Ma: Lássuk Nagyszebent!

### Elkobozták...

Elkobozták, éppen úgy, mint egy kisebbségi lapot, amelynek valamelyik sora, szava, vagy betűje nem tetszik a kormánynak.

Jött a rendőr és szóbeli parancsra hivatkozva, kobzott.

Hogy miről beszélünk? Hát a Maniu új lapjáról, helyesebben a kormányon lévő nemzeti-parasztpárt egyik csoportjának az újságjáról, amelyre már csirájában ráugrott a hatalom.

Melyik hatalom?

Az, amelyiknek élén a pillanatban még mindig Vajda áll.

Lehet ez?

Igen, lehet, amint látszik. A hatalmi eltérőedés nem disztigvál, nem disztigválhat, ha már egyszer megvan benne a hajlamosság arra, hogy lecsusszon az alkotmányosság alapjáról. A lecsuszásban és általában a lejton nincs megállás. Az ilyen rohanásban eltiporja a hatalom ura még a saját testvérét is.

Hát Maniu és Vajda testvérek?

Igen, évtizedeken keresztül azok voltak. Együtt verekedtek már a régi magyar impérium alatt.

Akkor miért harcoltak?

Akkor a kisebbségi jogok teljes szabadságáért, a kulturális és gazdasági egyenrangúságért, az egyenlőségért. És később is együtt harcoltak, csak nemrégiben vált el az útjuk.

Vajjon milyen okok miatt törtek ketté az ilyen sokévtizedes barátság?

Ez tisztán megfogalmazva még eddig nem került nyilvánosságra.

Talán Maniu forradalmi utakra tévedt? Talán diktatóri vágyai vannak, amelyekért fel akarja áldozni a mai alkotmányos bázisokat? Oh, szó sem róla. Maniu ma is a leghiggadtabb, a legóvatosabb, a legmegfontoltabb politikusa Európának. Tulzott óvatossága szinte már nem is méltó felelős államfiúhoz. Ez az óvatosság szinte már nagyobb annál is, mint amennyire, — mondjuk — egy kiskereskedőnek, vagy egy kisvállalkozónak szüksége van.

És mégis elkobozták a lapját? Ki érti itt ki magát? Ki tudhat itt eligazodni, ebben a furcsa politikai labirintusban.

Ez a politikai kiskatekizmus lényegében akkor is csak kérdéseket ad fel, amikor formaiilag felel.

Talán még jó is, hogy így történik minden. Maniu már régen nem aludt, legfeljebb oldalról, vagy felülről harcolt eszmei célokért.

Azt, amit a régi harcok alatt meg kellett volna tanulnia, azt talán most mégis megtanulta Vajda elnök úr jóvoltából, aki a belső ellentmondásokat viszont megtanulta külső ellentmondásokkal is megoldani.

Lehet, hogy nekünk, igazi másodrendű polgároknak, mindebből hasznunk lesz.

Megnyerhetjük Maniut, aki a saját külön új bórén fogja megtanulni, hogy a demokráciát nem lehet kétféleképpen értelmezni és az eszmei és gyakorlati ellentmondások örvényében vagy megfullad valaki, vagy kivágja magát és visszahagyva minden régi ballasztot, a partokra kuszva, egyenesen és bátran elindul a megtámadott és megcsufolt igazi eszmei célok felé.

De sok hitünk nincs ebben. Általában mi csak felvázoljuk azt, hogy a logika vastörvénye szerint ennek és ennek kellene történnie. És nem az történik. Nem pedig azért, mert itt már régen nem szőgyellük, ha megcsufolják a logikát.

Maniu is megcsufolta.

Persze, hogy megcsufolja Vajda is, akiben erre ugyanis megvan a hajlamosság.

Logika szerint elfajulhatott-e úgy a helyzet, hogy Vajda Maniuba igyekezzék a szót beletolítani?

## Világtörténelmi jelentőségű lehet Litvinov és Roosevelt megegyezése

Feltűnően nagy szívélyességgel fogadták az orosz népbiztost Amerikában

Nemcsak gazdasági megegyezés, hanem katonai összelogás is készül Japán ellen

Washington, november 9.

Litvinov, Szovjetoroszország külügyi népbiztosa megérkezett Washingtonba, ahol a külföldi államfőket megillető tisztelettel fogadták. Amerika súlyt helyez arra, hogy Oroszország megbízottjának washingtoni látogatása ne maradjon eredmény nélkül s azért tüntető barátsággal és tisztelettel fogadja Litvinovot. Nagy és súlyos oka van ennek az amerikai barátságos viselkedésnek. A világ szemé most kétségtelenül Washington felé fordul, ahol most olyan tárgyalások indulnak el, amelyek nemcsak a közeljövő, de talán az egész következő évszázad eseményeinek az irányát megszabják.

A világ legnagyobb és legégetőbb kérdése, a Csendes-óceán problémája kerül tárgyalásra a washingtoni Fehér Ház zöld asztala mellett. És ez a probléma nemcsak a két legközvetlenebbül érdekelt



Litvinov

állam, Oroszország és az Egyesült Államok kérdése, hanem összefüggésénél fogva Amerika és Európa kérdése is, sőt Ausztrália kérdése is, tehát az egész világ kérdése. Nem országok, államhatalmak, hanem világgrészek kerülnek szembe egymással, egyelőre még egészen furcsa kavardásban, nagy összevisszaságban. A washingtoni tárgyalások azonban sok mindent tisztázhatnak s esetleg egyenes irányponalat jelölhetnek a várható események és kialakulások elő.

### LITVINOV FOGADTATÁSA

Newyorki jelentés szerint az orosz külügyi népbiztos a kora délutáni órákban érkezett meg kedden a Perengária fedélzetén a newyorki kikötőbe. Az Egyesült Államok kormánya külföldi államfőnek kijáró tisztelettel fogadta Litvinovot. A vesztgárállomástól a kormány külön gőzhajója vitte Jersey-City-be, onnan pedig külön vonat Washingtonba.

Litvinov érkezésére a kormány különleges övintézkedéseket fogantatosított. Számos titkosrendőr és száznál több rendőr gondoskodott Litvinov biztonságáról.

A titkos rendőrök szinte lépésről lépésre kísérték s ott voltak még a kormány gőzösen is. A különvonat 5 óra körül érkezett Washingtonba. A pályaudvaron Hull külügyi államtitkár fogadta és üdvözlölte Litvinovot, akinek már az első útja a Fehér Házba, Roosevelthez vezetett.

Roosevelt is azonnal fogadta vendégét, ez a látogatás azonban még csak egyszerű tiszteletlátogatás volt, tárgyalásra, vagy tanácskozásra nem került sor.

A tárgyalásokat Hull államtitkár és Litvinov kezdi meg először és péntekre annyira elkészülnek, hogy aztán már Roosevelttel folytathatja Litvinov a további megbeszéléseket.

A tárgyalásokkal kapcsolatosan egész sor disztrakoma lesz Litvinov tiszteletére. Az első disztrakomát maga az Egyesült Államok elnöke adja a Fehér Házban szerdán este. Litvinov szállása egyébként a szovjetorosz külkereskedelmi képviselőnél van, miután Amerika és Szovjetoroszország között diplomáciai összeköttetés még nincs s így orosz követség sincs Washingtonban.

## Hivatalos jelentés: Csak gazdasági tárgyalások...

A párisi Temps külön embert küldött ki Washingtonba Litvinov látogatásának idejére. Ez a kiküldött tudósító már leadta első jelentését lapjának. Jelentése szerint

Litvinovot a lehető legkedvezőbbben fogadták Washingtonban és nagy reményeket fűznek azokhoz a tárgyalásokhoz, amiket Roosevelt fog lefolytatni Oroszország külügyi népbiztosával.

A hivatalos jelentések — mondja a francia újságíró — azt állítják, hogy csak gazdasági tárgyalásokról lesz szó. Gazdasági tárgyalások is lesznek, az bizonyos, hiszen

a szorult helyzetbe került Rooseveltnek most nagy szüksége van arra a piacra, amit a gigászi nagyságú Oroszország nyújthat a kedvező megállapodások esetén.

Beavatottak azonban azt is tudják, hogy a gazdasági tárgyalások komoly politikai kérdésekkel kapcsolódnak össze. Litvinov nem ad ingyen piacot Amerikának, kapnia kell érte valamit. Azt kell kapnia, amire most, a japán támadókedv idején, nagy szüksége van. Katonai hátteret, esetleg szabályos katonai szövetséget kap Amerikától, hiszen Amerikának is érdeke, hogy orosz segítséggel fekezze meg Ja-

pán aggasztó terjeszkedési szándékát. Az adott körülmények között egyáltalában nem látszik légből kapottnak az a hír, hogy Amerika és Oroszország közös hadikikötőt szervezzenek meg Vladivosztokban. Nem lehetetlen, hogy erre vonatkozólag már bizonyos előzetes megállapodás létesült is. Annyi bizonyos, hogy Oroszország az amerikai szövetség híret rendkívüli örömmel fogadta s Molotovnak, a népbiztosok tanácsa elnökének nagyon határozott beszéde Japán felé azt mutatja, hogy Oroszország már nem érzi egyedül magát s többé nem hajlandó el-  
tűnni a japán kihívásokat.

### MIT IS MONDOTT MOLOTOV?

Tegnap már adtunk jelentést Molotovnak, a népbiztosok tanácselnökének háborus beszédéről. Kiegészítő jelentéseink közlik most, hogy Molotov ezt a beszédet azon az operai ünnepségen tartotta, amelyet az októberi forradalom emlékére rendeztek Moszkvában.

— Szovjetoroszország — mondotta Molotov — őszinte békepolitikát akar folytatni, a békét azonban s egyben Oroszországot is erősen fenyegeti a távolkelet. A japánok olyan kijelentéseket tettek, hogy az európaiak buták, mert azt hiszik, hogy

háboruzni csak szabályos hadüzenettel lehet.

Ez annyit jelent, hogy Japánnak szándékában van váratlanul megtámadni Szovjetoroszországot. Moszkvának erre a fenyegetésre egyetlen válasza lehet: Jöjjenek csak a japánok, mert a szovjethadsereg felkészülve várja őket és meg fogja semmisíteni ellenségeit.

Mondott azonban Molotov mást is, ami most az európai diplomáciában okozott nagy és nyugtalan feltűnést. Kijelentette, hogy nemcsak a távolkeleten, hanem nyugaton is háborúra készülnek az imperialisták. Oroszország nagy figyelemmel nézi a fejleményeket. Az ellenfelek annak idején majd megtudják, hogy mit jelent a vörös hadsereg.

A nyugatra szóló célzás talán Németországnak szól, ez még nem lehet tudni. Az azonban bizonyos, hogy a Japán fenyegetésekre adott válasz erőteljessége már Litvinov amerikai tárgyalása-ra alapozik Oroszország eddig mindig kitért a japán kihívások elől. Most már maga mellett tudja Amerikát s bátrabban beszélhet. Bátrabban vállalkozhatik, sajnos a háborúra.







# A királyi kihallgatások sorozatából alighanem kinő a kormányválság

**Károly király sok fontos kérdésben ellentétes felfogást hangoztat Vajdával szemben**

Vajda és Maniu között még élesebbé tette a szakítást az új lap elkobzása

Bukarest, november 9.

Az izgatott kormányválságos hangulatban lefolyt színeket „audiencián” nem hozta meg a kormány helyzetének a tisztázását s a döntést a Vajda-kabinet további sorsát illetően, hanem egyelőre — néhány napra — csak elodázta. Azt a felfogást azonban kétségtelenül igazolta, hogy a kormány és az uralkodó között mélyreható felfogásbeli eltérések vannak, hogy a Vajda-kabinet korántsem élvezte a legfőbb alkotmányos tényező korlátlan bizalmát s hogy következtésképpen komolyan szó lehet röviden rendszerváltozásról.

## SOROZATOS KIHALLGATÁSOK

A keddi színeket tanácskozások és kihallgatások közben egészen estig, amikor a kormány tagjai visszaindultak Bukarestbe, szinte óráról-órára hullámoztak a kedélyek s a bizakodás addig váltakozott a pesszimizmussal, mig nem kiderült, hogy Vajdáknak nagyon könnyen távoznok kell a hatalomról...

A kihallgatások sora déltájt vette kezdetét, amikor elsőnek Mirto közlekedési miniszter jelent meg az uralkodónál, ugyanezzel egyszerre munkaaudiencián. Ez Vajda miniszterelnök taktikájának

megfelelően történt, hogy legközelebbi munkatársai előbb kitapogassák a terepet. Rövidesen Mirto után, akit a király ebédre is visszatartott, a kastélyba hívták Tilea miniszterelnökségi államtitkár. Tilea igen bizakodó benyomással tért vissza s kijelentette, hogy bár vannak nehézségek és súlyos problémák várnak tisztázásra, kormányválságról nem lehet beszélni.

Ezzel szemben a közlekedési miniszter már nyomott hangulatban jelent meg a kastélybeli ebédre jövet a miniszterelnöki szalonkocsiban. Kiszivárgott tőle, hogy

az uralkodó jónéhány nagyfontosságú kérdésben nem ért egyet a kormánnyal s hogy ennek következtében könnyen kenyértörésre kerülhet sor.

Ez délután 3 órakor történt. Negyedóra múlva Madgearu pénzügyminisztert fogadta a király a Pelisor-kastélyban. A pénzügyminiszter „munkaaudienciája” kerek két óra hosszat tartott, azaz egyegyed 6 tájban ért véget. Madgearu is azt a benyomást szerezte a párisi egyezményről és a kormány pénzügyi terveiről előterjesztett jelentése során, hogy a kormány helyzete távolról sem kitűnik.

miniszterelnökkel szemben, mint régebben s mint ahogy a közönség várta, továbbá kiemeli, hogy az uralkodó a tiszteltetett rendezett felvonulás befejezte előtt eltávozott az emelvényről. Ennek, állítólag, az a magyarázata, hogy az uralkodó észrevette, miszerint a kormány párt egyes falusi szervezetei kétszer-háromszor is beálltak a menetbe s újra felvonultak, amivel nagyobb tömeg látszatát akarták kelteni.

Munteanu szerint Vajda miniszterelnök már Kolozsváron a bizonytalanság érzetével beszélt híveinek a politikai helyzetről s szavaiból kitűnt, hogy ha különböző kérdések szombatig nem tisztázódnak az általa kívánt értelemben, úgy fel kell vetnie a távozás kérdését.

## HÁROM NAPRA BETILTOTTAK A MANIU-PARTIAK LAPJÁT

Jelentettük tegnap, hogy hosszas habozás után Boila Zakariás szerkesztésében

## Állítólag már megtörtént Vajda lemondása

A fővárosi politikai körökben elterjedt az a hír, hogy színeket kihallgatása során Vajda miniszterelnök máris benyújtotta a maga és kormánya lemondását, amelyet az uralkodó állítólag elfogadott, amellyel azonban arra, hogy ma ment régebb a Mihai Viteazul-rend díszbédé, a kormány lemondását csak holnap, csütörtöki hozzászólására s a király akkor kezdi meg a politikai kihallgatásokat.

megjelent Kolozsváron a Maniu-csoport lapja „Romania Noua” címen. A lapot, megjelenése után, elkobozta a rendőrség, mégpedig nyilván felsőbb rendeletre.

Az elkobzás után a Maniu-csoport vezetőtagjai Pop Jonelnek, Maniu unokaöccsének a lakásán értekezletet tartottak és elhatározták, hogy az elkobzás miatt haladéktalanul két pert indítanak: egyet a rendőrhatalom ellen, amely visszaélt hatalmával, a másikat pedig a belügyminisztérium ellen egymillió lej kártérítésért.

Munkatársunknak alkalma volt beszélgetni Boila Zakariás dr. képviselővel, a lap főszerkesztőjével, aki elmondotta, hogy

a kormány három napra tiltotta be a Romania Nouát.

Kijelentette, hogy a lap három nap múlva ismét megjelenik, azt hiszi azonban, hogy addig már bekövetkezik a kormány bukása. A Maniu- és Vajda-csoport között most már elkerülhetetlen a nyílt harc, amely igen könnyen a nemzetipárt szakadásához vezethet, különösen, ha a Vajda-kormány a valószínűség ellenére egy ideig uralmot riad.

A lap különben ismét közölni fogja a Maniu-csoport, illetőleg a lap programját, amelynek főbb pontjai a következők:

— A román állam a király és a nemzet akarátán nyugodjék, de egyiket se hamisítsák meg idegen befolyások. Hittel tesz a demokrácia mellett és mindenféle diktatórikus, abszolutisztikus törekvés ellen. Harc az alkotmányosságért.

— Mihalache Jon parasztpártját és Maniu Gyula nemzeti pártját akarjuk, azaz Gyulafehérvár 1928 május 6-iki nemzeti-parasztpártját, — hangoztatja még a lap vezércikke.

## Vajda is két óráig volt bent a királynál

Rögtön a pénzügyminiszter után kértte magához az uralkodó Vajda miniszterelnököt, aki szintén két teljes órán át volt a kastélyban. Kihallgatása után, persze, megrohanták az újságírók, akiknek a következő fura nyilatkozatot tette:

— A politikai helyzetet ismertetem öfelségével. Viszont én is érdekes dolgokat tudtam meg a helyzetről öfelségétől. Pillanatnyilag ez a helyzet.

— Mit jelent ez a „pillanatnyilag”? — tette fel a kérdést Vajdának.

— Keressék ki a szótárból! — válaszolt mosolyogva a miniszterelnök.

A szűkszavú, de annál többször megnyilatkozatból, de különösen a miniszterelnök környezetéből kiszivárgott hírekből kitűnt, hogy

valóban lényeges nézeteltérések vannak az uralkodó és Vajda között.

A király másképp fogja fel a politikai helyzetet, mint miniszterelnöke. Az uralkodó, állítólag, többek között úgy találja, hogy

a kormány nem tanúsított elég éberséget bizonyos mozgalmakkal szemben, a mi nyilván azt jelenti, hogy már az udvar is megszokta Vajda miniszterelnök jóindulatú türelmességét a szélsőjobboldali agitáció irányában.

Beavatottak tudni vélik, hogy a kormány újabb magatartására már egyik kisanállam is felhívta az udvar figyelmét.

A hosszas audienciáról Vajda miniszterelnök Mironescu belügyminiszter és levettes miniszterelnök villájába ment, akivel jóideig tanácskozott a Színajában.

Ezután egy miniszterelnök jelenlétében. Ezután egy miniszterelnök, mint a kormány főbb tagja, visszautazott a fővárosba.

Jóértesültek körében az esti órákban az a felfogás alakult ki, hogy a kormány máris lemondott volna a Színajában Vajda miniszterelnök éppen a délutáni folyamán fejtette ki újra, hogy csak

abban az esetben tartaná szükségesnek a lemondását, ha beteg volna, ha nem élvezte a korona, vagy a parlament bizalmát, vagy ha olyan külpolitikai esemény jönne közebe, amely sürögő rendszerváltozást igényelne szükségessé. Nos, politikai körök

azt tartják, hogy most már úgy az uralkodó, mint a parlament bizalma fölöttébb kétes a Vajda-kormány iránt s így elkerülhetetlen a helyzet tisztázása.

A most már nyilvánvalóan akuttá vált helyzet tisztázása pár napon belül feltétlenül be is következik. Ma, vagy holnap összeül a kormánypárt vezérőbizottsága, valamint a minisztertanács, hogy megtárgyalja azokat a problémákat, amelyeket illetőleg kétségtelen nézeteltérés áll fenn az uralkodó és a kormány között s megállapítsa, mit vállalhat a kormány az adott helyzetben? Ezek után Vajda miniszterelnök pénteken, vagy szombaton ismét kihallgatáson jelenik meg az uralkodónál s azon az audiencián dől el véglegesen a kormány sorsa. Lehetséges ilyenformán, hogy a hét végén a kormány formálisan is lemond.

Ezzel kapcsolatban érdekes megemlíteni, hogy a liberálisok nem számítanak a kormány közvetlen távozására, hanem azt hiszik, hogy ez csak az általuk, november 15-én rendezendő nagy tüntetés után fog bekövetkezni.

## A MIHÁLY-NAPI DISZEBÉD SZÍNÁJÁBAN

A keddi politikai izgalmakat különben Színájában szerdán ünnepi hangulat váltotta fel: Mihály napja lévén, a király diszében látta a Mihai Viteazul-rend lovagjait. Ezalkalommal a rend 300 tagja közül 40 külföldi is részt vesz az ünnepi lakomán.

Averscu marsall ezidén sem jelent meg a diszében, viszont résztvevő Mihalache, akivel a király bizonyára szót váltott a kormány helyzetét illetően is.

## MÁR KOLOZSVÁRON MEGRENDELÜLT AZ URALKODÓ BIZALMA A VAJDA-KORMÁNYBAN?

Az uralkodó és a miniszterelnök közötti viszony bizonyos elhidegülést igen érdekes megfigyelésekkel magyarázza a kolozsvári ünnepségekkel kapcsolatos riportjában V. Munteanu az Adeverul érdeklő szerkesztője. Rámutat mindenekelőtt arra, hogy a király, az ünnepségek során sokkal ridegebben viselkedett a mi-

## Franciaországban ki kell írni az új választásokat

**A mai erőviszonyok mellett lehetetlen kormányozni**

Páris, november 9

Jelentettük tegnap, hogy a francia kormány helyzete a radikális pártban beállott szakadás következtében megingott. A radikális párt baloldali szárnya ugyanis sérelmezte, hogy a kormány támogatottságához Flandin csoportja és csatlakozott, a szocialisták viszont teljesen kívül maradtak a többség keretein.

A hirtelen támadt ellenét a keddi ülésen annyira kiéleződött, hogy az elégedetlenség radikálisok bejelentették elvonulását való vonulásukat.

Sarraut kormánya a keddi ülésen nagy

viharok árán átesett, politikai körökben azonban az általános vélemény az, hogy különböző pártok összefüggéseinek zavara miatt nem tarthatja a továbbiakat, ez pedig azt is jelenti, hogy ki kell írni az új választásokat, mert a jelenlegi parlamenti erőviszonyok mellett új kormánytöbbséget kialakítani lehetetlen.

A helyzet elmérgesítésében főszerepet játszó baloldali radikálisok már meg is állapodtak abban, hogy ki fogják erősíteni az új választásokat.

## Göring és a Szovjet váltója

Berlin, november 9

A német kormány újra elégtételt adott Oroszországnak, amelynek barátságára a legújabb külpolitikai összefüggések kialakulása miatt igen nagy szüksége van.

A Van der Lubbe per egyik utóbbi tárgyalási napján Göring porosz miniszterelnök tanuként kihallgatása során éles összetűzés keletkezett a tanu és Dimitroff bolgár vádlott között. A vita hevében a dühös Göring azt a kijelentést tette, hogy a szovjet nem készpénzzel, hanem váltókkal fizet.

A berlini orosz követség magyarázatot kért erre a kijelentésre, mire most hivatalos kormánynyilatkozat jelent meg, amely hangsúlyozza, hogy „Szovjetország mindig pontosan eleget tett Németországgal szemben fennálló fizetési

kötelezettségeinek.”

A szovjetkövetség a nyilatkozatot tudomásul vette s így Göring kinos elszólása egyelőre elintézettnek tekinthető.

## Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szokták fizetni és előfizetésük e hó 15-én lejár, a mai napon postautóleványt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautólevány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában, lapunk folyóiratlagos küldésében megszakítás álljon elő.



## Ez így nem mehet tovább

# Egy menekült németországi munkás elbeszélése Hitler paradicsomáról

Kép a szemfényvesztéssel jóllakott Ruhr-vidékről

Nagyvárad, november 9.

A Harmadik Birodalom, ahogy azt a német nemzetiszocialista munkáspárt, — nagyobb részt munkanélküliek, éhértélt dolgozó munkások, tisztviselők tömege, az elproletarizálódott polgárság és egyéb letört egzisztenciák elképzelték, egyáltalán nem az a paradicsom, amelyben megtalálják a boldogságukat. Ez a félrevezetett hatalmas tömeg úgy hitte, hogy Hitler hatalomra kerülésével helyzetük jobbra fordul. Hétmillió munkanélküli és ezeknek családja, mintegy harmincmillió ember, ennivalóra, lakhelyre, ruházódásra és munkára gondolt, amikor Hitlerék a Harmadik Birodalomról szónokoltak. Hitler ígért, a tömeg pedig kijózanodva várja a beígérteteket. A tömeg, amely tegnap a szónoklatokat hallgatta, ma már a tetteket várja. Hitlerék tegnap hazudtak, ma gyilkolnak s holnap könnyen megrendíthetik az amúgy is bizonytalan alapokon nyugvó világképét. Az alábbi riport, kép a forrongó és a szemfényvesztésekkel tulságosan jóllakott Ruhrvidékről, egy, az üldözések elől elmenekült munkás szájából.

GABOR ISTVAN

### AZ ÁLTALÁNOS HELYZET

A kiéleződött gazdasági helyzet nap, mint nap feltűnőbb és észrevehetőbb a Ruhrvidéken, ahol a munkások milliói nyomorognak. A kispolgárság, amelyik erősen függ a munkaságtól, természetesen szintén éri ezt. A Hitler-agitátorok ígéreiteiből a zsidók üldözésén kívül semmi sem teljesedett: Az áruházak és fogyasztószövetkezetek érintetlenek. Egyedül a nagykapitalisták és a barnainges állásvadászok nyertek a helyzeten. A dolgozó tömegek életstandardja mindjobban hanyatlak. A hegyi-munkások nem titkolják, hogy helyzetük sohasem volt olyan kilátástalan, mint most. Nem ritkaság, hogy a bérjövdelem összege kisebb, mint a munkanélkülieknek kiosztott segély. Ezzel szemben a munkatempó állandóan fokozódik az üzemekben. A felvigyázók és munkafelügyelők rosszabb bánásmódban részesítik a munkásságot, mint a háború előtti időkben. Ha egy ilyen elnyomott panaszkodni mer, úgy, álmellenes magatartás miatt elbocsátják s ugyanekkor a koncentrációs táborba való elzárás veszélye is fenyegeti. Ezenkívül a munkanélküli segélyt is megvonják. Még nemrég a hegyimunkások fel voltak mentve a munkanélküli biztosításért való munka alól, de a „szocialista” Thyssen ezt a kedvezményt is megvonta tőlük.

A reinhauseni Krupp-féle acélművekben még júliusban „üzemszünet” állott be, ez még mai nap is tart. Háromezer munkás vált itt munkanélkülivé. Hambornban, a Thyssen-hámbornban, hetenként három ünneposztag kerekén tízezer ember érint. Következésképpen, hogy a kereskedelmi és más ettől függő szakmákban tömegelbocsátások vannak kilátásban.

Es ez mind a „munkanélküliség elleni harc” jegyében történik. S a legújabb jelszó: „Harc az éhség és hideg ellen”. Gyűlésen közlik mindenkivel, hogy mennyivel kötelessé ehhez hozzájárulni. A munkásnak ez ellen nincs joga tiltakozni, sőt a legtöbb esetben ezt a hozzájárulási összeget egyszerűen levonják a bérből, mielőtt a pénzt kiadják.

### AZ „EGYTÁLTÉL TÖRVÉNYENEK NAPJA”

Az évszázad legnagyobb csalásának mondják az „egytáltél törvényének napját”, ami az „éhség és hideg elleni harc” kereteiben való sul meg. A kormány utasításai szerint ugyanis ezen az egy napon minden németnek csak egy tált ételt szabad elfogyasztania. Az étel előállítás költsége fejenként nem kerülhet többé 50 pfennignél. A különbözetet pedig, ami a mindennapi kiadás között fennáll, átadják a népjóléti-nek, amely ebből téli segélyt szervez. Az egész rendszabály véres guny s csak proletárviccek megszületésére alkalmas.

Ez az akció fiaskóval kell hogy végződjék, mert a nép kilencven százaléka ötven pfenniget sem adhat ki egy ebédre.



Az én talpam Okmatalp  
Kevés pénzért soká tart

**PALMA OKMA**

tartóstatp  
nem árik át,  
tartóssága  
csodával határos

Ezt kérje!

## Lehet mészárlás, de lehet háborus ürügy is

Charbin, november 9.

Charbini jelentés szerint a szovjetcsapatok az Amur közelében fekvő Petrovszk környékén nagy parasztnépszárlást rendeztek a mandzsuk között. A vérengzés oka az volt, hogy a mandzsuk parasztszökevényeket az engedelmességet és vonakodást gabonájukat Petrovszka szállítani, ahol a szovjetkormány élelmiszer-raktárakat szervez.

A charbini jelentést más helyekről nem erősítették meg. Lehet célszerű is, amit a mandzsuk kormány indított utnak azért, hogy megokoljon vele valamit olyasmit, amire készül.

— Gyomor- és hasbántalmak, izékönyosság, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, ijedség, általános rosszullát, csökkent munkaképesség sok esetben megszűnnek az által, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorra meiszik egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Az emésztőszervek bántalmának szakorvosai általánosan dicsérik a Ferenc József vizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epetiválasztást fokozza az anyagcserét megélénkíti és a vért telfrissíti.

## 40 ezer bányamunkás sztrájkol Amerikában

Washington, november 9.

Többször megemlékeztünk már arról, hogy az amerikai Pennsylvania államban huzamosabb idő óta heves sztrájk folyik. A legújabb jelentések szerint most az ottani antracit-bányákban 40 ezer bányamunkás lépett ismét sztrájkba.

Ezzel szemben 20 ezer sztrájkoló bányász a bitumen-bányákban újra munkához kezdett.

**A BUTORAIT TÖLÜM VÁSÁROLIA, 3 ELŐNYE VAN**

1. Minő-egben elsőrendűt kap!
2. Otthona izéles lesz!
3. Kézipénzt nagyon olcsón kaphat, hitelen is nagyon kedvező feltételek mellet vásárolhat!

**SZÉKELY & RÉTI BUTOR**

TE-MUREŞ / BUCUREŞTI / BUCUREŞTI

## Zászlók és kutyakorbács

A „nemzeti forradalmárok” ünnepszeretete és zászlófetisizmusa közismert. Minden alkalmat felhasználnak ünnepszere, ezekre egyszerűen kirendelik az üzemeket. Az üzemek általában ellenőrzés alatt állanak az ünnepszerek alatt. S ki veszi rossz néven egy munkástól, ha inkább részt vesz egy kényeszerfelvonuláson, minthogy újból — s ezúttal örökre — munkanélkülivé váljék. A Hitlerizmus módszerei közismertek. Gyilkosság, ütések, szabadágvesztés. S ez mind a „dritte Reich” és a „Führer” tiszteletére. A legrosszabb azonban az éhségostor: „aki nem csatlakozik, döglőjön meg” ezt a szöveget gyakran hallani. S a nagy emberbarátok még hozzá teszik: „s vele együtt az egész fajtája”.

Mörsben (Niedorheim). A banditák a munkásoktól mintegy háromszáz biciklit foglaltak le, — jobban mondva loptak el, — azzal az indoklással, hogy marxista célokat szolgált.

Duisburgban (Hamborn), rádiók, biciklik, motorbiciklik jutottak hasonló sorsra, hasonló indoklással.

Egy Fritz B. nevű munkást különösképp gyűlöttek a náci. Augusztusban remélték, hogy „megfogják”. Házkutatást tartottak nála. Több mint egy órán keresztül feltartott kezekkel kellett állania háza pincéjében. Természetesen megfelelő felügyelet mellett. A pisztoly elővigyázatlan kezelése közben az egyik náci megsebezte az újat. Ettől kezdve a munkásnak ugyszólván egy nyugodt perce sem volt. Egy héttel ezelőtt négy náci, — közöttük a sebesült ujjú, — ismét be akart hatolni a munkás lakásába. Mivel az első kopogtatásra nem reagált,

bejártak a szobájába, kirántották az ágyából és állapotos felesége és kóros édesanyja jelenlétében bestidősen megkínították.

Ezután a munkásotthonba építtek. Felesége és anyja a rendőrség szolgálatát kérték. Ott tartották őket reggel ötig, amikor azonban, hogy a munkás ügyében valamit is tettek volna. A dühödt folyamán azután köröztek velük, hogy az embert becsatlakoztassák a kórházba, szolgálat megkezdésére.

A taposó családjától hátrahagyottakat szembesítették.

Nemrég hagyta el a kórházat. Élete végéig nyomorog marad, nem tud járni. A kezelő orvos, aki szintén náci, bejelentette az esetet a rendőrségnek és a népszerűségnek: egy bizonyos „vizsgálat” az esetet... A négy bandita még ma is tevékenyen működik.

A KINZÓKAMRA

Ez a munkásotthonban van berendezve. A népszáj vérvincének hívja. A falak, a tető, a padló vérvincéi igazolják, hogy mik a barbár kintázások eredményei. A szomszédok panaszt emeltek, hogy éjszakákon át a sebesültek kiáltásai és nyögései miatt nem tudnak aludni. A panasz használt. A nyögés és az ordítás elnémult. A kintázások azonban nem szűntek meg, sőt talán még állatiasabbak lettek. Takarót

tesznek az áldozat fejére s az ordítás elfutad.

### VALAMI BÜZLIK

Münchaupt, az N. S. D. A. P. képviselője, az N. S. D. egyik vezetője, a Duisburg-Hamborn-beli üzemek komisszája ellopta az üzemek vagyonát. Ebben a korrupcióban több N. S. D. A. P.-beli vezetőférfiú főszerepet játszott. Így alapította meg a nyomozás.

### REAKCIO

Az elnyomás reakcióit szül. Sikertelen maradt minden fáradság az ellenzék illegális munkájának a megakadályozására. Pillanatnyilag szét lehet zavarni az összeköttetéseket, itt-ott egy-egy harcos a titkos államrendőrség karmaiba kerül, de nem sokára megint összecsukódik a lánc. Sem a razziák, sem a fenyegetések, sem a büntetések nem tudják megakadályozni, hogy a zavar napjai után ne képződjenek ellenzék csoportok, amelyek mind jobban és jobban nőnek, nem kis gondot okozva a kormánynak.

Ma már nem ritkaság, ami az uralom első napjaiban lehetetlen volt, hogy nyilvánosan adjon valaki kifejezést elégedetlenségének.

Külsőleg is megváltozott a kép. Sem parancsok, sem represszáliák nem tudják megakadályozni, hogy az ünnepszerektől való undor és a kenyer utáni vágy mind észrevehetőbben kifejezésre

## A legmodernebb regény, amit az Élet irt, vagy az első fajvédelmi pör, amelyet egy kiskoru fiu ellen indítottak

Bukarest, november 9

Nemrég történt, hogy az európai személynélküli repülőgépvállalat egyik gépe Szerbiában lezuhant. A szerencsétlenség-nél halálát lelta Lidia Bogdan román uriaszony is, aki Henri Bogdanna, a bécsi román követség tanácsosának volt a felesége.

Az uriaszony után egy kisfiu maradt hátra, akinek nevében a bukaresti hozzátartozók milliók összegekre rugó kártérítésért perelték be a repülővállalatot. Az ügyben ugyanabban érdekes fordulat állott be. D. N. Bazilescu és fia, Aristid Basilescu, mindketten tanárok a bukaresti egyetemen. az uriaszony édesapja és testvére.

pert indítottak Lidia Bogdan hátramaradt gyermeke ellen, akiről azt állították hogy nem igazi gyermeke az elhalt asszonynak és így jogtalanul férköztött be a családba.

A két egyetemi tanár kifejtette a bíróság előtt, hogy Lidia Bogdan nagyon

szeregett volna gyereket, de az orvosok eltiltották a szüléstől, mivel tüdőbajos volt. Az uriaszony erre, egy bécsi szanatóriumban

egy Schomberger nevű urinő ujszülött kisfiát megvásárolta és a gyermek számára a bécsi követségen hamis iratokat állított ki.

Az apa és a fia a bukaresti törvényszék előtt kijelentették, hogy ők nem anyagi érdekből tiltakoznak a kisfiu családbafogadása ellen, hanem kizárólag azért, hogy a család tisztá a vért megörizzék. Hogy állításukat alátámasztassák, kijelentették, hogy a repülővállalatól kártérítésként kapott összegből az asszony szanatóriumi és temetési költségeinek levonásával a gyermek nevelését fogják fedezni.

A bíróság az érdekes ügy tárgyalását december 12-ére napolta el, amikor is a bécsi román követség összes tagjait kihallgatják.



# HIREK

## A föld bensejének titka

Lassan már odáig jutunk, hogy nincs az a képtelenségnek látszó hír, amit el ne hinnénk. A tudósoknak és a tudományoknak — úgy látszik — már semmi sem lehetetlen. Hiszen szédületek az eredmények, amelyeket az utolsó egy-két évtizedben az emberiség kénytelen volt tudomásul venni. Hogy amit ezer és ezer kilométer távolságban mondanak, énekelnek, azt láthatatlan erők hozzák szobájába és ott hallja. Hogy a repülőgépek dacol viharral, száz akadállyal és lerombolja a távolságokat, összekötő hidat ver egymástól nagy távolságra fekvő országok közé. Hogy vakmerő tudósok feltörnek tizenhatezer méter magasságba a felhők birodalmába és leereszkednek ezernél több méter mélységbe a tenger hullámai közé.

Ilyen előzmények után már az sem kelt meglepetést, hogy Kaliforniában furógépekkel háromezer méternél mélyebben hatoltak be a föld gyomrába. A „Kellerman Oil” és a „Gas Compagnie” vállalatok mérnökei egyévi megfeszített munkával végre jelentették, hogy a villamos furógép pontosan 3112 méter mélységig hatolt le. Jelentették, hogy a tudomány ismét csatát nyert a természet fölött és hiába rejtegette el kincseit ily mélyre, az emberi akarat, tudás, szorgalom, onnan is felszínre hozta.

Az érdekes azonban, hogy mikor a sikert meghallotta a newyorki egyetem egyik tanára, egyáltalán nem volt elragadtatva és a következőket mondta:

— Ezzel az eredménnyel még ne dicsekedjék az emberiség. A földön lakunk, a föld a mi anyánk és a levegőről, a tengerrel mégis többet tudunk, mint a földről, annak belsejéről. A föld középpontja tőlünk 6380 kilométer távolságban van, a földgömb átmérője 12.760. A kemény réteg, amely az emberiséget a föld bensejében garázdálkodó erőktől megvédelmezi, hetven kilométer vastag; tehát az egész átmérőnek majdnem kétszázadrésze. Az arány olyan, mint az alma és az alma héja között. Nos, a kaliforniai mérnökök nagy sikere, hogy ennek az almahéjnak alig egyhúszadrészt átfúrták. Szép teljesítmény, de mégis csak ismét be kell látnunk, hogy a föld benseje egelőre továbbra is kifürkészhetetlen titkok hazúja marad. Rettenetes akadályokat kell legyőzni, míg a furógép néhány méterrel előbbre haladhat. A technika — legalább egelőre — tehetetlenül áll és ha sikerül néhány lépéssel mélyebbre jutni, nagy a diadal, pedig ilyenkor mindig arra kell gondolni: hol vagyunk még a föld középpontjától. És hol vagyunk még a titkok kifürkészésétől? A rejtett erők felhasználásától? Hiszen a rádióhullámok a télegekről, azok vastagságáról tájékoztatnak minket furások nélkül is, de ez nem elég. Az emberiség többet akar és vár. A tudósokra tehát még az a feladat vár: megörni a föld dacos ellenállását, hogy éppen úgy feltárja belsejét, mint a levegő, mint a tenger.

— Időjárásjelentés. A budapesti időjárásjelző intézet jelentése szerint továbbra is változóan felhős idő várható megfélékül északi széllel és hőmérsékletcsökkenéssel. Keleten kisebb esők is lesznek.

— Lipesseff a nemzet halottja. Szófia-i jelentik: A bolgár kormány elhatározta, hogy a most elhunyt Lipesseff volt bolgár miniszterelnököt a nemzet halottjának tekintik és az állam költségén temetik el. A bolgár lapok oldalas cikkeket írnak a nagy államférfiról. A halotti szertartásnál az összes vezető politikusok megjelentek.

— Hatszázezer dollárért adtak el hat-öt üveggyémántot. Zürichből jelentik: Az itteni rendőrség letartóztatott két bolgár halottak be egy kereskedőt és hat arab értéktelen üveggyémántot adtak el neki 600.000 dollárért. A két színházban Berlinben, Hamburgban és Bécsben már börtönben ült hasonló bűncselekmények miatt.

— Gróf Bethlen Mária erdélyi népművészeti kiállítása Nagyszebenben. Tudósítónk jelenti: Gróf Bethlen Mária, aki fáradhatatlanul és nagy ambícióval állította össze több hónapos körútjában az erdélyi népművészet legszebb termékeit és azokat vándorkiállításokon, minden nagyobb városban bemutatja és jótékony célra árúsítja, tegnap nyitotta meg vándorkiállítását Nagyszebenben. A Jégpavilonban megrendezett izléses kiállítást dr. Goritz, Nagyszeben főpolgármestere nyitotta meg német, román és magyar nyelven és a megnyitóra gróf Bethlen Mária válaszolt, ugyancsak három nyelven, meleg, bensőséges szavakkal. A kiállításnak már első nap nagyon sok látogatója volt és igen sok szép tárgy kelt el.

— Temetés, gramofonkísérettel. Morrell, a pittsburgi község lelkésze, végrendeletében úgy intézkedett, hogy temetése alatt gramofon szóljon, amelyet aztán vele együtt helyezzenek el a sirba. Amikor a gramofon megszólalt, a közönség hallhatta, hogy a lelkész egyik vagyontárgyát, a bibliát, az egyházközségére, a másik vagyontárgyát, egy ébresztőórát, a rendőrségre hagyta.

Amikor évekkal ezelőtt hetekig élet és halál között lebegtem, az emberek elhalmoztak figyelmükkel. Sokan meglátogattak. Telefonom állandóan szölt. Reggelként ismerősök, ismeretlenek levelei hullottak paplanomra. Virágokat, ajándékokat kaptam mindenünne. Ma is hálás vagyok ezeknek a kedves, jóságos lelkeknek, akik elhitették velem, hogy fontosabb vagyok, mintsem hittem s ezzel fokozták életkedvem, ellenálló képességemet. De leghálásabb vagyok egyik barátomnak. Ezzel annakelőtte ugyazólban naponta találkoztam. Minden ügyünk, gondolatunk közös volt. Ő azonban attól kezdve, hogy ágyamra dőltem, felém se nézett. Még fel se hívott, egyetlenegyszer sem. Nem vette tudomásul, hogy beteg vagyok. Emlékezem, lázálmainban gyakran foglalkoztam vele s el-előprengtem, hogy miért hanyagol el. Nem gondolhattam egyébre, mint arra, hogy ő a betegséget merőben jelentéktelenné tartja, hiszen különben okvetlenül hozzám futna s ez a távolmaradót figyelem, ez a közönybe bujtott gyöngédsége hitellel elvelem, hogy kutyabajom, ez edzette önbizalmamat, ez vigasztalt meg, sokkal inkább, mint azok, akik foglalkoztak, hogy milyen remek színem van és hogy nem sokára fölkelek. Ma is meg vagyok győződve, hogy csak ez marasztalt itt az életben. Később megtudtam, hogy barátom öntudatosan viselkedett így. Minden órában pontosan értesült arról, mennyi a lázam és milyen a szívüködésem, sőt ő maga küldött hozzám egy orvost is, titokban. Amikor felépültem, szórakozottan mentegetődzött, hogy „sok dolga volt”. Nem is köszönhettem meg neki a figyelmét. Ilyesmit nem lehet megköszönni. Halám is a közöny áruháját viseli, mint az ő gyöngédsége. (k)

— Halál egy kutya miatt. Szatmárról jelentik: Bányai Ignác tizenkilenc éves felsőbányai fiatalember kutyájával sétálni ment. Utközben találkozott Ábrahám Mihály tizennyolc éves nagybányai fiatalemberrel. Bányai kutyája nekinyugott Ábrahámnak, aki egy jól irányzott rugással az állatot eltávolította. Bányai felelősségre vonta, hogy miért rugta meg a kutyáját. Szó szót követett, veszekedésből verekezés lett, amelynek során Ábrahám egy bunkós-bottal úgy fejbe-vágta Bányait, hogy az szörnyethalt. A gyilkos fiút letartóztatták.

— Családi dráma a bíróság előtt. Szatmárról jelentik: Otrava György negyvenhárom éves oláhgyűrtű lakatos ült a vádlottak padján. A tüdővésztes embert a felesége jelentette fel, mert az tizenhárom éves Viorica nevű leánya ellen két alkalommal erőszakot követett el. Kihallgatták Otravánét is, aki annak idején férje ellen a feljelentést megtette. Nem kívánt vallani: Már megbocsátott férjemnek az isten — mondotta a bírónak. A kislány vallomását is felolvasták, majd a bíróság a magáról megfellelkezett embert hat hónapi és öt napi-fogházra ítélte. Az ítélet kihirdetésekor Otraváné a bírói emelvény elő szaladt és hangosan kiáltani kezdett: — Nem elég, hogy megtörtént a szerencsétlenség — sikoltotta —, most még a férjemet is le akarják csukni? Ha nem engedik szabadon, hazamegyek és a négy gyermekemmel késsel elvágom a nyakát. Ki keressen ránk, ha a férjemet is lecsukják. Az elnök eleinte szépszóval próbálta megnyugtani a hisztérikusan sikoltó asszonyt, de az csak továbbra is kiáltozott úgy, hogy a végén a teremszolgákkal kellett kivezetetni.

— A jócsaládból való betörő. Marosvásárhelyről jelentik: Hosszas nyomozások után szenzációs fogást csinált tegnap a maroshévízi csendőrmester, Pacurariu Grui, aki egy régóta keresett betörőt fogott el Cristea Petru személyében. Cristea a maroshévízi ipariskola végzett növendéke, iskolai elvégzése után azonban nem foglalkozott komolyan azzal, hogy elhelyezkedjék, hanem betörésekre adta magát. Először egy ott vendégzserelő magyar szintársulat egyik tagját, Simon Lászlót tartóztatta fel kőse este, egy ócska revolvert szerezve rá, amikor az hazafelé tartott lakására. A színész ijedségében átadta kezét a társának, amelyet a színházról hozott és amelyben frakkja és két inge volt. Cristea ezután a „Renner” étterembe tört be, ahonnan különböző édességeket, italokat és dohánytermékeket lopott majdnem öt-ezer lej értékben. A jócsaládból származó betörő ezután még Gunes Oszkár trafikját, a Guttman-féle üzletet és a Blum-

menhal-féle trafikot fosztotta ki, ahonnan mintegy tízezer lej értékű árut vitt el. Lakásán tartott házkutatás alkalmával a csendőrség a lopott értéktárgyak legnagyobb részét megtalálta. Kihallgatásánál arra hivatkozott, hogy nem kapott állást és így betörésből kellett magát fenntartania. Bevallotta töredelmesen az összes bűncselekményeket. A betörőt láncra verve a marosvásárhelyi ügyészségre kísérték.

— Lelejezt a vonat egy munkanélkülit, aki a vonat tetején akart utazni. Szatmárról jelentik: Borzalmas szerencsétlenség történt a Kismajtény-szatmári vasúti vonalon. Tárcza Vilmos tizenkilenc éves kismajtényi munkás hosszabb idő óta munkanélkül nyomorog a községben. A fiatalembernek barátai azt a tanácsot adták, hogy utazzék be Szatmárra, mert a városban bizonyára könnyebben kap majd munkát. Éjszaka érkezett meg a vonat Kismajtényba. Tárcza Vilmos a néhány perc alatt, amíg a vonat a kismajtényi állomáson vesztegelt, felkapkodott a vonatra és felkuszva, egy harmadik osztályú kocsit tetején buzdódott meg. Amint a vonat a Kraszna hídjához ért, Tárcza Vilmos nem vette észre, hogy itt le kell hasalni a tetőre, mert máskülönben az alacsony hid kiálló vasrudjai lesodorkák a tetőről. Nem vette észre Tárcza Vilmos, csak a mozdonyvezető vette észre azt a rémes sikoltást, amely elhangzott az éjszakában. Azonnal megállította a vonatot és így akadtak rá Tárcza Vilmos összeroncsolt testére, amint véreben fektűt a sínek mellett. Megállapították, hogy a hid vasrudjai valóságos lefejezték a szerencsétlen fiatalembert, akinek az agyvelője is kifröcsent attól a borzalmas ütéstől, amelyet a vonat tetején az egyik kiálló vasrudtól kapott. A szerencsétlen fiu elérte a várost. A műhely helyett a közkörház halottas kamrájába került.

— Kanyarójárvány Marosvásárhelyen. Tudósítónk jelenti: A beállott hűvös és egészségtelen őszies időjárás következtében már felütöttek fejüket a szokásos járványos betegségek Marosvásárhelyen is. Az utóbbi napokban nagymértű kanyarójárvány dühög. A városi egészségügyi hivatal megtette óvintézkedéseit ezzel kapcsolatban és bezáratta a Sándor János-utcai elemi iskolát, ahol több hasonló megbetegedés fordult elő. Ezenkívül még több magánintézetet is bezártak a hatóságok.

— A tábla is elítélte a marosmegyei betörőbandát. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Annak idején részletesen beszámoltunk arról, hogy pár hónappal ezelőtt Marosvásárhelyen és a környéken egy rendszeresen szervezett betörőbanda működött, amely sok százezer lej értékű árut és készpénzt harcolt össze eddig, amíg a marosvásárhelyi rendőrség el nem fogta. A marosvásárhelyi törvényszék elsőfokon a betörőbanda tagjai közül Szántó Imrét

# Nem köhög többé...



Ezen üveg tartalma, - KRESIVAL címkével -, minden meghűlésben szenvedőt megszabadít a köhögés gyötrelmétől. KRESIVAL nem csak egy kitűnően oldó köhögés elleni szer, hanem kellő időben használna KRESIVAL megóvja a meghűléstől és a köhögést csirájában fojtja el.

# KRESIVAL



## ABLAK

és Tamás Ferencet egyenként két és fél évi fogházra ítélte, míg Sopterean Gheorghe, az enyhítő körülmények figyelembevételével, csak egy és fél évi fogházat kapott. A marosvásárhelyi királyi tábla mai tárgyalásán Sopterean büntetését nyolchavi fogházra, míg Szántó és Tamás büntetését 2-2 évi fogházra szállította le. Sopterean megfellebbezte az ítéletet, míg a másik két vádlott és az ügyész belenyugodtak, úgy, hogy ítéleteik jogerőssé váltak.

— Ismét elítéltek államellenes izgatásért egy marosvásárhelyi lapszerkesztőt. Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Csak legutóbb számoltunk be arról, hogy a marosvásárhelyi törvényszék Gyulai Zsigmondot, a Marosvásárhelyen megjelenő „Reggeli Ujság” felelős szerkesztőjét, két budapesti távirat leközléséért kéthavi fogházra ítélte. Ma a marosvásárhelyi törvényszék ismét Gyulai lapjának két cikkével foglalkozott, amelyeket az ügyészség államellenes izgatás címén inkriminált, mert azokban a békeszerződés revíziójáról van szó. A lapszerkesztő egy budapesti sajtóíróra hivatkozott, amelynek a táviratait közölte, anélkül, hogy kommentárt fűzött volna hozzájuk, azonban a törvényszék nem vette figyelembe a vádlott védekezését és államellenes izgatás címén négyhavi fogházra ítélte a vádlottat, aki megfellebbezte az ítéletet. Az ügyész súlyosbításért jelentett be felebbezést.

— Sakktverseny Sepsiszentgyörgyön. Végre Szentgyörgyön is alakult egy egyesület, amely komolyan foglalkozik a legnemesebb társasjátékok művelésével, a sakkal. A teniszkлуб kebelében megalakult a szakosztály, amelyet Bárány elnök nagy áldozatok árán hozott össze. Fáradhatatlan munkásságának meg is lett az eredménye, amennyiben az egyesületnek már mintegy 40 tagja van. Ezek között igen sok jó játékos. Bárány elnök már versenyeket is tervez. Egy decembri házi verseny után valószínűleg Brassó sakközött fogja meghívni egy városközi mérkőzésre.

— Ideges embereknek és lelkibetegeknek az enyhe természetes „Ferenó Jó-zsef” keserűviz rendes belműködést, jó emésztést és elegendő étvágyérzetet terem.

★ DELA LIPINSKAJA, a világrű díző, a művész sanzon legkiválóbb előadójának egyike, vasárnap, november 12-én este fél 9 órakor a brassói Honterus-aulában tartja egyetlen estélyét. Jegyek Hiemeschnél.

— Az asszonyok is verekednek. Csik-szeredáról jelentik: Karácsony Györgyné, gyimesföldi asszony hosszú időn át haragos viszonyban élt Karácsony Borbála nevű sógorasszonyával. Egyik csikszépvízi hetipiac alkalmával egy és ugyanazon korcsmában keresték fel férjeiket az ellenséges viszonyban élő asszonyok. Újból összecsókolkoztak. A veszekedés hevében Karácsony Györgyné ellenfelének ugrott, a földre teperte és úgy összeverte, hogy 20 napon túl gyógyult fel sérüléseiből. A most megtartott törvényszéki tárgyaláson a vádlott tagadta a terhére írt bűncselekményt, de a tanúk ellene vallottak s így a bíróság egyhavi elzárásra és 500 lej pénzbírságra ítélte.

★ A kamatokra vonatkozó érvényben levő összes törvényes rendelkezések különös tekintettel a konverziós törvények intézkedéseire. Teljes román szöveggel, magyar fordítással, magyarázatokkal és kamattáblával. Közretdták dr. Gáspár 20 lej. Postai küldéssel 25 lej. Kapható a Gyula és dr. Váradi Ödön ügyvédek. Ára Brassói Lapok könyvosztályában.

„OLLA”  
GUM..?

**VILÁG-MÁRKAI**

Egészségre  
érdekben  
óvakodjék  
silány  
utánzóktól



# LÁSSUK NAGYSZEBENT!

SZERKESZTETTE:  
BENCZEL BÉLA

## Magyarok a hitlerista Nagyszebenben

Nagyszeben magyarsága egész Erdélyben páratlan és speciális viszonyok között él. Nagyszeben, a szászok büszke, ódon és nagy-tradíciójú Hermannstadta, ma is természetesen, akárcsak a magyar éra alatt, megőrizte szász többségét, amelyet kifelé is, úgy a közgazdaságban, mint a legfontosabb állami szervezetben, reprezentál.

Visszont az erdélyi románság történetében is büszke szerepet foglal el a háborúelőtti románság kulturcentrumba, amely a román impérium átvétele óta, nagyot is nőtt úgy politikai, mint kulturális viszonylatban, román jelentőségben. A románság igen nagy számarányban nőtt meg, különösen pár év óta Nagyszebenben és ennek megfelelően sikerült is magának a szászokkal együtt a vezető bástyákat elfoglalni a város vezetésében.

A nagyszebeni magyarság a román és a szász népfaj közé beékelve, éli le életét.

Azok, akik Nagyszeben életét figyelemmel kísérik, aggódtak a nagyszebeni magyarságért, abban a hitben, hogy a csekély számú magyarok lakosság, amely adottságainál és életkörülményeinél fogva, amugy is beszéli anyanyelvén kívül a német és román nyelveket, könnyen lesz magáramaradottságában asszimilálódni a két népfaj valamelyikéhez és annak kulturáját, esetleg nyelvét, saját nemzeti kultúrájának rovására, elsajátítani.

Nem így történt...

E sorok írója, aki a rendelkezésére állott rövid idő alatt végiglátogatta a nagyszebeni magyarság összes felekezeti és kulturális intézményeit, holdogán tapasztalhatta, hogy a nagyszebeni magyarság, magáramaradottságában, egyedülletében, még jobban megerősödött és megedződött. A nagyszebeni magyarok — becsület és tisztelet jár ki ezért kulturális és felekezeti vezetőiknek, — ma is egész, törhetetlen felkü magyarok, akik a törvényadta jogokat és kötelességeket respektálva, illeszkednek a város közigazgatási és kulturális életébe, anélkül, hogy a két uralkodó népfaj jellegzetességeit átvennék. Nem ülnek fel a külföldről importált jelszavaknak, kevéssé törődnek a szászok belső harcával és azoknak kimenetelével, mert lefoglalja őket saját kisebbségi magyar sorsuk, amely amugy is elég töprengésre ad okot.

A nagyszebeni magyarság szinte üvegházban él, elzárva a külső behatásoktól. És az üvegház lakói mégis szépen fejlődnek...

Bárki megnézheti és lentanozhatja őket...

## A nagyszebeni borbélyok mindkét rendelkezést betarják

Mint ismeretes, az erdélyi borbélyok laboraiban hetek óta, amióta a munkaügyi minisztérium új rendeletet jelentett meg a vasárnapi munkaszünetre vonatkozólag, két nagy ellentét alakult ki. A borbélyok egy része a vasárnapi munkaszünet mellett, míg a másik rész ellene van.

Nagyszebenben a két ellentétes rendelkezés valóságos káoszt teremtett a borbélyok között. A többség természetesen itt is a vasárnapi munkaszünet mellett foglal állást, de nagyon sok olyan borbély is akadt, aki mindkét rendelkezést betartja.

Az új rendelet következtében vasárnap délelőtt is kinyitja üzletét, míg a vasárnapi munkaszünet értelmében hétfőn is nyitva tart. Ebben a káoszban végre ki kellene mondani az utolsó szót.

## Abhelyett, hogy leszállították volna, még megdrágították a nagyszebeni villamos tarifáját

A nagyszebeni városi villamostársaság évek óta állandó deficitet doigozik. Ennek részint az általános gazdasági krízis az oka, részint pedig az, hogy az autóbuszok, amelyek a külső városrészekben igen olcsón közlekednek, igen nagy konkurrenciát csinálnak a villamosnak.

Hivatalos megállapítások szerint a nagyszebeni villamostársaság a múlt évben másfélmillió lej deficitje volt és úgy látszik, ezt akarja behozni a villamostársaság, most, amikor a villamos tarifáját lényegesen felemelte.

A villamostarifa Nagyszebenben most egész kis távokon is egy lejjel emelkedett és ezért a nagyszebeni közönség, amely eddig is sokalta a magas villamosárakat, most valósággal bojkottálja a villamosokat és erőlyes intervencióra készül.

A nagyszebeni városi tanács már legközelebb foglalkozni fog a villamosok tarifáinak emelésének kérdésével.

## Nyolcmillió lej kölcsönt vesz fel Nagyszeben városa a Postatakarékpénztártól

A nagyszebeni városi tanács, amely dr. Goritz főpolgármester vezetése alatt felekezetre és fajra való különbség nélkül a legnagyobb harmoniában dolgozik a város lakosságának érdekében, a város folyó ügyeinek likvidálása céljából nyolcmillió lejes kölcsönt kért a Postatakarékpénztártól, amit nemsokára meg is kap.

A nyolcmillió lejes kölcsönrel, tekintettel arra, hogy a város igen megcsappant bevételei még arra sem elegendők, hogy a város meglevő intézményeit fenntartsák, érdekes beruházásokat tervezett a város.

Dr. Goritz főpolgármester nyilatkozata

szerint a kölcsön felét egy állami elemi iskola építésére fordítják, míg az összeg másik feléből megfelelő segélyt fognak nyújtani a felekezeti iskoláknak, így többek között az ódon és elavult épületekben lakó ref. elemi iskolának új telket vesznek.

Nagy gondot fognak fordítani az utak és utcák aszfaltozására és betonozására és a terek szépítésére.

Nagyszeben városa, amely az állami kórház és különböző középületek eltartása miatt anyagi nehézségekkel küzd, szép terveket fűz a kapott segélyhez, a melyeknek kivitele egyúttal sok munkanélkülinek is munkalehetőséget nyújt.

## Itt is adósérelmek

A kereskedők és iparosok sorozatos panasza alapján az a tény derült ki, hogy a nagyszebeni adóhatóságok egészen furfangos módon végzik az adóalányokat.

Azokban az esetekben, amikor a tulmagas adókövetéseket az ottani tábla megsemmisíti és új adótárgyalásokat rendel el, még akkor is az eredeti adókövetések alapján követelik a teljes adók kifizetését az egész évre. Abban az esetben pedig, ha a hónapok múltán megtartott adótárgyalás redukálná az adóalányok adóit,

akkor az adón felül befizetett összeget, a következő évi adók fejében írják jóvá.

Szeretnők tudni, hogy melyik nagyszebeni kereskedőnek, vagy iparosnak megy olyan jól, hogy hónapokra, esetleg egy évre előre hitelezzen a kincstárnak. Örül, ha ki tudja fizetni azt, amivel tartozik.

A nagyszebeni kereskedelmi és iparkamara pedig, amely a panaszokat összegyűjtötte, mit tehet egyebet? Interveniál, de kérdés, hogy mennyi eredménnyel?

## Téli melegedőt és orvosi rendelővel összekötött pártirodát létesít a nagyszebeni magyarpárti tagozat

A nagyszebeni magyarság, amely ősi népszokások szerint három u. n. „szomszédságra” van osztva, értékes és figyelemreméltó működést fejt ki a magyar párt helyi tagozatának keretein belül.

A párttagozat elnöke, Kres Kornél nyug. ezredes és főtitkára, Ludwig Gyula, érdekes és megszívlelendő ujtásokkal foglalkozott legutóbbi tanácskozáiban.

Tekintettel arra, hogy a tagozat több mint negyven magyar aggot és gyermeket tart nyilván, akik segélyre szorulnak, a tagozat elhatározta, hogy a közeledő tél beálltával, ahogy csak módját ejti, az arra szorulóknak „téli melegedőt” állít fel a „szomszédságok” közremű-

ködésével.

A tagozat minden hónapban rendez érdekes és nívós kultúrelőadásokat és gyakran műsoros estélyeket, amelyek jótékony célt szolgálnak.

Tervbe vette azt is a tagozat, hogy tagjai jogsérelmeinek gyors elintézése céljából külön pártirodát állít fel, amely mellett egy ingyen orvosi rendelő is működne, dr. Schillinger Károly orvos vezetése alatt, a magyar szegénysorsu betegek ingyenes kezelése céljából.

A nagyszebeni városi tanácsban a pártelnök, Kres Kornél és dr. Kedves András képviselik, mint magyar tanácsosok, a szászok és románok mellett a magyarság érdekeit.

## Nagyszebenben a munkanélküli nem pénzt, nem segélyt, — hanem munkát kap

A nagyszebeni munkanélküliek statisztikáján már lázasan dolgoznak a nagyszebeni városházán.

A munkanélkülieket segélyező hivatalos bizottság delegátusai erősen optimisták. Biztosan hiszik, hogy az ideai munkanélküliek száma még a felét sem fogja elérni a munkanélküliség tavalyi nagyszebeni statisztikájának.

Ennek az az oka, a hivatalos körök véleménye szerint, hogy az ideán igen szerény tempóban folytak az építkezések Nagyszebenben, amelyek igen sok munkanélkülit foglalkoztattak.

A nagyszebeni városi tanács különben is igen érdekes álláspontot foglalt el a munkanélküliek segélyezésében.

A városi tanács elhatározta, hogy csak a kimondottan munkaképtelen betegeknek, agoknak és fiatalokruaknak fog késpénz- és természetbeni segélyt juttatni, míg a munkaképes munkanélkülieket állami szervei és a magánosokkal kötött megegyezés révén szakmabeli munkalehetőségekhez fogja juttatni.

Nagyszebenben tehát lehetőleg mindenki dolgozhat, aki akar!

## A nagyszebeni magyar kulturális egyesületek első seregszemléje

A nagyszebeni magyarság vezetői minden alkalmat megragadnak arra, hogy a magyarságot, ifjakat és véneket, jelentőségükhöz mértén, kulturális viszonylatban tovább neveljék, a magyar nyelv és magyar kultúra érdekében.

Ennek a célnak a szolgálatában számos nívós kulturális egyesület működik, amelyek felsorolása egyszerre képtelenség lenne és ezért bevezetőül csak néhány egyesületet ismertetünk, míg a többiekre fokozatosan rátérünk.

A magyarság dolgozóinak színe-java, kereskedők és iparosok, a Magyar Polgári Körben találkozik, amely a jövő évben fogja megünnepelni fennállásának ötvenedik jubileumát, ünnepélyes külsőségek között. Az egyesületnek 160 tagja van és elnöke Simó József református elemi iskolai igazgató és alelnöke Datky Árpád nagyiparos vezetése alatt, saját, kétemeletes házában és kaszinójában, négyezerkötetes könyvtárral tart fenn és időközönként igen nívós ismeretterjesztő előadásokat rendez, amelyeknek a jövedelmét a szegény diákok felsegélyezésére fordítja. A virágzó magyar kultúregyesület immár nélkülözhetetlenné vált a nagyszebeni magyarság életében.

## Fennállásának kétszázéves jubileumát ünnepli a nagyszebeni katolikus plébánia

Meleg és bensőséges ünnepségekben vett részt a napokban Nagyszeben katolikus társadalma, amelynek felekezeti bástyája, a római katolikus plébánia, most ünnepli fennállásának két-százéves jubileumát.

A nagyszebeni plébánia még 1141-ben épült és azt 1699-ben, a reformáció ideje alatt, elvették a katolikus egyházközségtől. 1733-ban kapták vissza ismét a nagyszebeni katolikus plébániát jogos tulajdonosai és a plébánia azóta Nagyszeben magyarságának egyik legfontosabb felekezeti és kulturális centrumba lett.

A plébánia kétszázéves fennállását ünnepélyes külsőségek között ünnepelték meg. A plébánia nívós és érdekes egyházművészeti kiállítás nyitott meg saját épületében, amely az elmúlt kétszáz év egyházművészetének fejlődését tünteti és kifejezően érzékeltette.

Dr. Metzger Márton temesvári prépost magyar és német nyelven tartott egy héten keresztül előadásokat, míg az ünnepések során egy jólsikerült műsoros est, istentiszteletek és főtéri faklyásmenetek zárták be.

## Egy nagyszebeni magyar nagyiparos jubileuma

Bensőséges ünnepségekben volt része a nagyszebeni magyar társadalom részéről Datky Árpád nagyiparosnak, aki az Első Romániai Rugó- és Reszelőgyár tulajdonosa.

Datky Árpád, aki jelentős szerepet visz a nagyszebeni társadalomban és több magyar egyesület vezetésében van benne, 1903-ban szerény keretek között nyitotta meg csupán három munkással üzemét, míg ma hetven munkást és hét tiszviselőt foglalkoztat és negyvenezren kiló rugót gyárt évente.

A nagyiparos munkás életének és türethetetlen energiájának elismerése és megbecsülése most méltó módon jutott kifejezésre a jubileumi ünnepségek alkalmával.

## Minden évben megrendezi ezután a nagyszebeni kereskedelmi és iparkamara a mintavásárt

Mint ismeretes, a nagyszebeni kereskedelmi és iparkamara az idei nyáron mintavásárt rendezett Nagyszebenben, amelyen nemcsak a város és környékének, hanem az egész ország termelőinek legjava szerepelt.

A mintavásáron 130 kiállító vett részt és kötött jelentős üzleteket. A temesvári mintavásár sem a kiállítók számában, sem a nagy erkölcsi sikerben nem közelíti meg a nagyszebeni kiállítás sikerét, amelyet csak a nyári állandó esős időjárás zavart meg.

Tekintettel arra, hogy a nagyszebeni kereskedelmi és iparkamara még most is érkezőnek állandóan köszönő levelek és érdeklődések az ország minden részéből, a kereskedelmi és iparkamara vezetősége elhatározta, hogy állandósítja a mintavásárokat és minden nyáron megrendezi azokat.

## A Nagyszebeni Sport Egylet huszonöt éve áll fenn

A Nagyszebeni Magyar Sport Egylet, amely huszonöt éve áll fenn és ezt az ünnepélyes határkövet méltóan fogja rövidesen megünnepelni, mondhatni, szülőanyja az erdélyi magyar sportnak, mert tagjaiból és játékosaiából Erdély minden részében a sportegyesületek erősei lettek.

A Nagyszebeni Sport Egylet, amelyet közmegegyezésben álló Bicskey Antal elnök és Szöllösi Boldizsár alelnök vezetnek, különösen a futballt kultiválja és futballcsapata jelentős sikereket könyvelhet nemcsak nagyszebeni, de országos viszonylatban is.

A kiváló felszereléssel rendelkező klub, amely 140 tagot számlál, három futballcsapatot foglalkoztat és jelentős szerepet szereztek atlétikai, turisztikai és ping-pong alosztályai a nagyszebeni sportéletben.

Az NSE kebelén belül minden felekezeti a legnagyobb harmoniában áldozik sportnak és ennek tulajdonítható az, hogy a lélekkel és szívvel játszó futballisták ebben az évben is megszerezték a kerületi bajnokságot.

**Ha szép és csinos akar lenni,  
Nagyszebenben csak a  
„SISTERS”  
női ruhászalonban dolgoztasson!  
(Cégtulajdonos Kassovitz Manci)  
Sibiu, Str. Regina Maria (Heltauer-gasse)**



Halász Sándor előázsiái riport-sorozata:

# Mózes a pusztában

## avagy Kemál pasa várost épít

Az új Törökország kő- és homoksivatag közepébe ásta be Ankarát

Ankara, november 9.

Ez tehát Ankara.

Mielőtt a vonat az utolsó hegy mögül kifutott volna, idegesen és immár harmadszor kihajoltam az ablakon, hogy a vagon oldalára akasztott táblát újból megnézzem. Hiába, semmi baj. Tizennyolc órája jó vonaton robogok. A táblán ez áll: „Haydarpasa—Ankara”.

Az utolsó percig az embernek az az érzése, hogy valami „Kék vonaton” ül, a mely Ázsiából átugrott a tengeren és e percben a Góbi-sivatag felé robog.

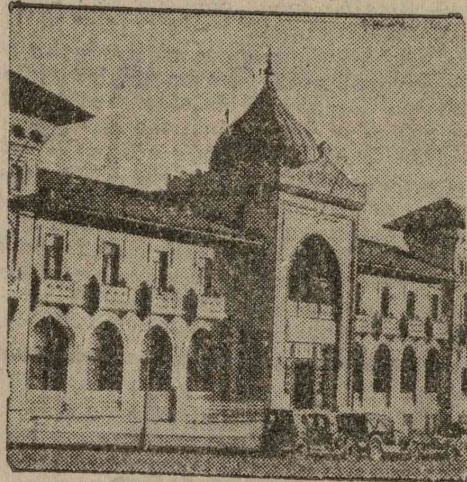
Az ázsiai parton ragyogó vonat várja az utast. Gyönyörű Pullmannok. Ragyogóak! Európa a tiz újat megnyathatná, ha ilyen kocsiiban utazhatna. Végig robogunk a Márvány-tenger partja mellett jó három órán át. Falu falu után, város város nyomán. Az állomásokon élet. Sok ember, több rongyos, mint jó ruhájú, de mégiscsak sok és hangos ember. És sok szöllő. Azután fogy a falu, fogy a város és teljesen elfogy a szöllő. Már gránátalmát és birs-körtét árulnak. Aztán elfogy a birs-körte is és csak gesztenyét kínálnak.

Nyolcórás robogás után nincs többé gyümölcsárús sem. Valami nyálkás, meleg, borsozott levesfélé, ázsiai italt fő-

työgtetnek a csészékben. Azt kínálják.

Aztán — sivatag.

Végig sivatag! Kő, homok, mészkő, homok, alagut, vulkánikus hegyek, perzselt és aszott fücsomók, alagutak, alagutak, kő, homok, kő, homok.



Kemál pasa palotája Ankarában

Csak a moziban vetítenek ilyen hegyeket. Moziban is csak akkor, ha a cselekmény a Mareban vagy a Ho'dban játszódik.

Ide? Várost?

És szólt vala Kemal:

— Ide várost!

Mózes a pusztában vizet fakasztott.

Kemal, a gazi, a pusztában várost épített.

Elő-Ázsia közepébe, a birodalom közepébe, valóban várost épített az új Törökország nagyvezére és nagy szultánja.

Nem lehet és nem szabad tagadni: Kemal nagy. Nagyon nagy, mert nagyon mer. Krisztus előtt a hetedik században Midas király két kis vulkánikus eredetű pácni tetején várost épített. Akarta, tehát tehette.

Ókori és ázsiai várost épített. Vályog-emelkedések, tapasztás-tetők, alig embermagasságúak, kőcsomók egymás mellett egynehányan, ez, erre felé: város. Lerombolták, felépítették, felgyújtották, ismét felépítették. Ami maradt, az maradt és ami maradt, az volt ma tíz éve Ankara.

Ma száz autótaxi az állomás előtt és három forgalmi rendőr. Beton-uton suhan az autó és a hotelben annyi a perzsaszőnyeg, mint Bukarestben bodega. Melegvíz van és fürdőszoba. A hotellel szemben a Nemzeti Bank. Fehér márvány oszlopokkal tele az előcsarnoka. A londoni elbujhat mellette.

## Milyen város az az Ankara

Szembe vele ingyenes városi olvasóterem. Odébb a körút. Odébb az ingyenes vonali bérház. Made in modern mérnöki és tervezői iroda Németország, esetleg Amerika! Egy lépéssel tovább várrom, még egy lépéssel tovább lapostetejű villa, két lépéssel távolabb vályogviskó, aztán villanegyed, aztán követség-negyed, aztán hadügyminisztérium, aztán belügyminisztérium — épül, aztán most ássák a kultuszminisztérium alapjait.

— Legyen!

És lőn.

A dombról lefelé hullámszik Ázsia minden sötéredéke. Nem ruhában járunk, hanem „rongy-muzeumban”, Harisnya van a lábukon, de cipő nincs. A dombra lefelé hullámszik Európa minden nagyképűsége; nem rongyban járnak, hanem párisi ruhákban.

Kemal azt mondta: itt lesz!

Itt van.

Miért van itt?

Miért van itt, éppen a pusztaság kellős közepén, éppen az árvaság kietlenségében?

Senki sem tudja, de mindenki mondja. Azért épült ide a török birodalom fővárosa, hogy ne legyen Konstantinápolyban és azért ide, mert Törökország — pacifista.

A Gazi félt Sztambultól és Perától is félt. Perában sokat intrikál Európa és Sztambulban sokat kellemetlenkedett volna a mohamedán klérus.

És kellemetlenkedtek volna a görögök, örmények, zsidók, a nemzetközi tőkék, a Boszporusz és a Dardanellák.

Itt egyedül van. Ez a Sion hegye. Innen küldözgeti Konstantinápolyba a tizparancsokat és elküldi Szmirnába és a Fekete-tenger, meg a Földközi-tenger partjaira és akiknek nem tetszik, az jöjjön csak ide.

Acélgár puskaporgyár, hüvelygyár és vasgyár fogadja itt. Meg mindaz, ami e gyárakból, ha nagyon ellenforradalmároskodnak, kikerülhet.

A minisztériumok még nincsenek készen, de készen van a hadügyminisztérium. Kemálnak az a véleménye, hogy a pacifizmusnak egyetlen biztosítéka a militarizmus. A belügy ráér, azt csak most építi, a közoktatásügy igazán ráér, annak még csak az alapjait ássák, de a hadügy? Annak meg kellett lenni. Meg az ágyugyárak is.

Utóvégre volt már kurd-felkelés is a világon és ha éppen nagyon bogarászunk,

a klérus ellenforradalmairól is beszél egyet-mást a világtörténelem. Kemal légüres térből akarja petárdáit kilőni, Lenin és Stalint már sokszor megzavarta Moszkva, Mussolini is másképpen állana ma, ha nem Rómában székelne Washington sincs elég messze Newyorktól.

Ankara elég messze van a kereskedőelemektől, az ipartól, a nemzetiségektől, a határtól, az élet-lehetőségektől. Ankara — hivatalnokváros.

Ezt a Sion-hegyét is égő csipkebokor védi. Ezeket a csipkebokrokat úgy hívják, hogy terméketlen, szikkadt, kietlen, embert- és lelketlő mészhegyek. Jó háromszáz kilométeren át húzódó várov.

Az övön nem lehet keresztülmenni, a várat meg csak kiheztetni lehet.

Erre is kész! Kemal. Már turják a város körül a földet. Mintagazdaságok vannak, facsemete-kertek, zöldeges-kisérletek. A sziklának is teremni kell. Ha a pusztában viz fakadt és a sivatagban város épülhetett, akkor a sziklának teremni kell. Aki erősebb, az győz.

A város áll.

## Göring és Mussolini tárgyalásai

Ideges nyugtalanság Be'grádban

Róma, november 9

Göring porosz miniszterelnök, Hitler kiküldöttje, kedden délelőtt megjelent Mussolininál és átadta neki azt a levelet, amelyben Hitler megköszöni az olasz Duce-nak a nemzetközi kapcsolatok igazságos szabályozása érdekében végzett tevékenységét.

Hitler levele aztán Németországnak a leszerelés kérdésében elfoglalt álláspontját ismerteti.

Jelentés szerint a levélnek erről a részéről Mussolini hosszas tárgyalást folytatott Göringgel, akinek tiszteletére kedden este vacsorát is adott.

A római jelentések az „osztrák kérdéssel” nem szólnak egyetlen szót sem, ami érthető is. Belgrád idegessége azonban tovább tart. Belgrádban ma is azt hiszik, hogy Göring és Mussolini az osztrák kérdéssel tárgyalnak, vagy arról is tárgyalnak s így Jugoszláviának minden oka megvan arra, hogy a legnagyobb nyugtalansággal figyelje a római tárgyalások eredményét.

szóló Mussolini hosszas tárgyalást folytatott Göringgel, akinek tiszteletére kedden este vacsorát is adott.

## Demokratikus álarc alatt diktatura

### Szüllő Géza magyar képviselő feltűnő beszéde a cseh parlamentben

Prága, november 9

Benes cseh külügyminiszter legutóbbi expozéjára a csehszlovákiai keresztényszocialista párt nevében Szüllő Géza magyar képviselő felelt.

Szüllő megállapította, hogy Csehszlovákiában most demokratikus álarc alatt kiméletlen diktatúrát üznek. A cél az, hogy megfélemlítsék a magyar és más kisebbségeket és megfenyegetessék Magyarországot.

A csehszlovákiai magyar kisebbségnek semmi oka nincs a félelemre, mert mindig a törvényesség alapján állott és bízik abban, hogy a Népszövetség nem

marad tétlenül.

A kormány legújabb szándéka az egyházak elnemzetlenítése. A magyarságnak ezt nem szabad tűrnie s el kell készülnie arra, hogy panaszával a Népszövetséghez forduljon.

Szüllő aztán élesen tiltakozott az ellen a barbárság ellen, amivel a cseh hatóságok szétverték az eperjesi közös tót-magyar kulturstélyt. Csehszlovákia féltékeny a magyar—tót barátkozásra, ez a féltékenység azonban csak újabb tanúbizonysága annak, hogy a tótok sokkal jobban megértenek a magyarokkal, mint az elavuló csehekkel.

BUDAPEST

## Svábhegyi Szanatórium

Subá'pin 430 m.

DIÉTÁS

GYÓGYINTÉZET

Már napi

P. 16-tól.

legideálisabb éjszakai klímával, tölgyesekkel, intenzív gyógyászati insolatió. Páratlan látás a fővárosra.

Legelsőrangú szanatórium: el-látást nyújt 5-6-szori diétával étkezéssel, vizkúrával együtt.

A három európai diktátor közül leghatározottabban Kemal a legszimpatikusabb. Kemal lehetőségek nélkül kezdte és tényleg földet szántott. Az ő diktatúrája konstruktív és az ő energiája mérhetetlen. Aki Törökországgal, ezzel a dekadens néppel nemcsak azt tudta elhitetni, hogy el kell szakadni Európától, hanem azt is, hogy ugyanakkor lélekben legalább európaivá kell válnia, annak van ereje. Aki viszont még azt is el tudta hitetni, hogy a város ide kell és ilyen város kell, mint amelyet itt most építenek, az konstruktív erő.

Gyönyörű lesz! — Hihetetlen lesz! Dimenziója lesz!

Döbbenete máris van.

Az embernek az az érzése, hogy a fronton jár. Ott adták a parancsot: beásni! És beástuk magunkat. Rongyos spátinkkal megfúrtuk a sziklát és gránátbiztos fedezék lett belőle.

Azt hittük örület katonai önkény és stratégiai rövidlátás és a kis ázó mégis várat épített a föld alatt. Az életöszön és a halálfélelem erőt adott.

Itt most „beásnak”.

Lehetetlen, de ásnak. Már palotasorok vannak és betonutak, már ide viszonyítottan felhőkarcolók mutatkoznak és kultúrák jelentkeznek.

Ugy látszik, valóban felébredt az életöszön és úgy látszik, jelenvaló a halálfélelem is.

Kitől félnek? Mitől félnek? Miért félnek? Az egész világ Törökország barátja. Kezet nyújt Stalin és Hitler, Páris és Róma, alig tegnap ment el Titulesca és még a Gömbös-kormányról beszélnek ma is.

Mitől félnek?

Páris és Róma a politikában ma még alig számít, csak Ankara. Lassan-lassan az egész világ végigüli az anatóliai expressz gyönyörű vagonjait...

Mi készül itt? Miért éppen itt? És ki-nek készül, ami itt készül?

Ez rejtély és ez a rejtély ma Ankara.

## Repülőszerencsétlenség ért egy aradi adóellenőrt

Arad, november 9.

Suciu Valér, aradi adóellenőr szülei meglátogatására Jasiba utazott. Hogy hamarabb meglássa szüleit, utasszállító repülőgépen indult utjának. Röviddel elindulása után érkezett ide a szomorú hír, hogy a gép lezuhant és a szerencsétlen adóellenőr szörnyethalt.

## Halálos ítélet a belgrádi kémkedési pörben

Belgrád, november 9

A jugoszláv fővárosban a hatóságok nemrég nagyszabású kémkedések jöttek a nyomára, amelyben több katonatiszt is élénk szerepet játszott. Az államvédelmi törvényszék a nagy port felkavaró ügyben hosszas tanácskozás után most hirdetett ítéletet.

Egy Micsics nevű egyémet és nyolc társát, akik annakidején valamennyien szolgálatot teljesítettek az osztrák—magyar hadseregben, azzal vádolták, hogy két idegen hatalom javára kémkedtek.

A bíróság Micsicsét halálra, Cservenkát életfogytiglani kényszermunkára, Furlant 20 évi, Streichert 10 és fél évi kényszermunkára, Seraght és Weissot 10 évi kényszermunkára és az országból való kiutasításra ítélte. Rautacher, Velikonja és Lalics vádlottakat felmentették.

Az elítéltek közül Cservenka, Geragli és Weiss idegen állampolgárok.

A tárgyalás folyamán egyébként minden vádlott beismerő vallomást tett.



# K Ö Z G A Z D A S Á G

## Ujradon emelkedtek a gabonázárak

Arad, november 9.

A tegnapi újradíj heftipiacon a buzaárak hatalmasan emelkedtek. Buzáért 400, sőt 410 lej is fizettek, ami kerek 40 fejcs ár-emelkedést jelent. Emelkedett az okukorica ára is 240 lejre, míg az ujkukorica változatlanul 140 lej maradt.

## Sztrájk az aradi cukorgyárban

Arad, november 9.

Az aradi cukorgyárban az igazgatóság és munkásság között viszálykodás keletkezett, amelynek eredményeképpen a napokban a munkásság sztrájkba lépett. A munkaiügyi felügyelőség megkezdte a tárgyalásokat mindkét féllel a munkaviszály lehetőleg békés elsimítására.

## Kereskedők a tulmágas városi taxák ellen

A községi és városi illetékeket szabályozó új törvény alapján Csikszreda városa jelentékeny emelést vitt keresztül a város kereskedői terhére. A kereskedők először a tanácshoz felelkeztek meg a szerintük túlméretezett adóterheket. Itt elutasították, mire a kolozsvári revíziós bizottsághoz folyamodtak. Az ügyet december elsejére tűzték tárgyalásra Kolozsváron, melyen értesüléseink szerint a csikszeredai kereskedők küldöttség útján fogják képviseltetni magukat és követelik a magas városi taxák ügyében hozott tanácshatározat megsemmisítését. Álláspontjuk szerint a tanács eljárása törvénytelen volt.

Az ügy kimenetelét iránt, tekintettel annak súlyos anyagi következményeire, érthető nagy érdeklődés nyilvánul meg az érdekelt kereskedők körében.

## Szomorú szüret Szatmár-megyében

Szatmár, november 9.

Hétfőn kezdődött meg Szatmár-megyén az idei szüret. Szomorú szüret ez és csalódást, keserűséget, bánatot hozott azoknak a nagyszámú szőlősgazdáknak, akik a jövő esztendői létüket erre a szüretre építették fel.

Az idei szőlőtermés élvezhetetlenül savanyú. A szőlő cukortartalma nem üti meg a tízennégy fokot sem, úgyhogy a bor, amelyet az idén szüretelnek, halálisan savanyú, élvezhetetlen lesz.

A termelt szőlő mennyiségileg is oly csekély, amilyenre évek óta még nem volt példa a hegyen. Például egy ötezer tőkes szőlő nem ad ki többet, mint hat-hét hektoliter bort.

Soha ilyen szomorú, daltalan szüret nem volt még Szatmár-megyén. Soha ilyen gyászos hangulat nem uralkodott még a szőlősgazdák között, akiknek ez a szüret volt minden reménységük. Ebből a szüretből akarták az adókat, a tartozásokat fizetni, ebből a szüretből akarták a téli szükségleteiket beszerezni. Az egész vidéken általános elszegényedésre van kilátás a szomorú szüret miatt.

Sokan vannak olyanok is a szőlősgazdák között, akik le sem szüretelnek,

mert a munkások és a szüret költségei olyan nagyok, hogy a rossz termés még ezeket a költségeket sem hozza be. Ott maradnak tehát a tőkén a savanyú fűtők. Senki sem nyúl hozzájuk. Az idén még a tolvajok is elmaradtak. Kinek kellene ez az élvezhetetlen, chetetlen, savanyú szőlő?

Szomorú ősz után borzalmas tél vár azokra, akik egész évi fáradtságuk, munkájuk és robotjuk jutalmát az idei késői és halálisan szomorú szürettől várják.

## Elkészült a konverziót módosító javaslat

Bukarest, november 9.

Angelescu, a Nemzeti Bank kormányzója, elkészítette és átadta Vajda miniszterelnöknek tervezetét a konverzió módosításáról. A tervezet hír szerint végleges megoldást tartalmaz az adósságrendezés kérdésében. Kérdés mindenestre, hogy a Vajda-kormánynak még módjában lesz-e végrehajtani ezt a tervet.

# Egyszerűsítették és meggyorsították az árubehozatalt

A gabonaexportörök szövetségének bizonyítványa alapján a kompenzációs kivitel lebonyolítása előtt is kiadják a vámhivatalok az importált árukat

Bukarest, november 10.

A gabona-exportörök szövetsége már régebben tárgyalásokat kezdett a Banca Naționalăval a behozatali és kiviteli engedélyek megszerzésével kapcsolatos formalitások egyszerűsítése végett. Ezek a formalitások ugyanis nagyon sok idejét és energiáját rabolták el az érdekelt kereskedőnek, vagy gyáriparosnak, s gyakran megesett, hogy amikor sikerült megszerezni az elvámolási engedélyt, a szezon-áru már nagyrészt elvesztette értékét.

A tárgyalások eredményeképpen a Banca Națională most bizonyos könnyítést adott a gabona-exportörök szövetségének. Ezek szerint a szövetség azoknak a cégeknek, amelyeknek az engedélyezett kompenzációk alapján behozott árujuk fekszik a vámnál, a megfelelő okmányok alapján bizonyítványt adhat ki az áru felszabadítására, illetőleg kiadására.

Ezt a bizonyítványt a szövetség csak akkor bocsáthatja ki, ha egy exportáló cég kötelezettségét vállal arra, hogy az áru elindításától számított legkésőbb 2 hónap alatt beigazolja, hogy azt elvámoltatta abban az államban, amellyel az adott kompenzáció fennáll.

Ez azt jelenti, hogy a szövetség bizonyítványa alapján a vámok kiadják a külföldről kompenzációs alapon behozott árut akkor is, ha a kompenzációképpen kivitelre kerülő áru még nem érkezett meg rendeltetési helyére. Ha tehát például egy cég ipari árut hoz be Ausztriából, amelynek ellenében Románia gabonát vihet ki, a cégnek ezután nem kell bevárnia, amíg ez a gabonamennyiség tényleg exportra került, hanem bizonyítványt kaphat a gabona-exportörök

szövetségétől, amelynek alapján az áru a román vámtól előbb is kiadja. A szövetség ugyanis garanciát vállal arra, hogy a behozott áru ellenében a megfelelő kompenzációs gabonamennyiséget legkésőbb két hónapon belül exportálja.

Ennek a megállapodásnak az értelmében az importáló cégek mintegy másfél hónappal előbb kikapathatják a vámtól rujukat, mint eddig, mert nem kell bevárniuk a kompenzációs kivitel teljes lebonyolítását. A szövetség persze szigorú megtorlással él azokkal az exportcégekkel szemben, amelyek nem tesznek eleget annak a deklarációnak, hogy a kompenzációs kiviteli árut két hónapon belül exportálják abba az országba, ahonnan a megfelelő importot már eszközölték.

## Megmarad a borbélyok vasárnapi munkaszünete

Bukarest, november 9.

A borbély- és fodrászüzletek vasárnapi nyitására ugye végre a törvény és méltányosság szellemének megfelelően, elintéztést nyert. A hetek óta tartó izgalmak és az alkalmazottak tiltakozásának meg volt az eredménye: a munkaiügyi minisztérium újabb rendeletet adott ki, amellyel visszavonja ismert rendeletét. A borbély- és fodrászüzletek ezúttal vasárnap zárva maradnak.

## Csehszlovákia szabályozta a román sertésbevitelt

(Prága) Ismeretes, hogy a csehszlovák állatszindikátus a sertéskontingenst november hóra 7000 darabban, a tartalék-kontingenst 3500 darabban, az ipari kontingenst pedig további 5300 db-ban állapította meg. Ezeknek a kontingenseknek származási országok szerinti felosztása még nem történt meg. A román beviteli

kontingensek tekintetében Bukarestben már tárgyaltak ezek eredményeként Románia kontingensét ez év végéig 9000 darabban állapították meg. Ezzel egyidőben megállapították Románia másik főkiviteli cikkének, a baromfinak beviteli feltételeit és kontingensét is.

## Erélyes memorandummal fordult a gyulafehérvári kereskedelmi és iparkamara

az alsófehérmegyei és kisküküllőmegyei kereskedők és iparosok sérelmei ügyében a Kamarák Szövetségéhez

Gyulafehérvár, november 9.

A gyulafehérvári iparkamara, amelynek hatáskörébe Alsófehér- és Kisküküllővármegye tartozik, csak pár év óta működik, de máris igen jelentős pozíciót vívott ki magának az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák között. Az iparkamara választásai most folytak le és azon az egységes listát választották meg, amely az összes pártok koalíciójából jött létre. A törvényszék elnöke az egységes listát jelentette ki elfogadottnak. A választást ugyan megfélebeztek a kereskedelmi minisztériumhoz, de Bukarestben valószínűleg el fogják utasítani a felelkezést és ebben az esetben a kamara vezetősége véglegesen elfogadottnak tekinthető.

Az iparkamara elnöke Crisan Gábor, a Discom dohányelosztó igazgatója, míg a kamara vezetőségének 23 tagja van. A vezetőségben hat nagykereskedő, hét kiskereskedő, öt nagyiparos és öt kisiparos szerepelnek.

A gyulafehérvári kereskedelmi és iparkamarához a napokban érkező átírat érkezett, amelyben a bukaresti Kamarák Szövetsége alokális helyzettől érdeklődött és annak rövid vázlatát kérte.

A kereskedelmi és iparkamara főtitkára Heneg V., az átíratra terjedelmes memorandummal fordult az alsófehérmegyei és kisküküllőmegyei kereskedelmi és iparkamarák Szövetségéhez, amelyben a kamarához befutott panaszok alapján részletesen vázolta az iparkamara hatáskörébe eső megyék gazdasági helyzetét.

Az iparkamara érdekes memorandumja első sorban a kontingentálási törvény elrejtett hibáival és azoknak következményeivel foglalkozik részletesen, amely a memorandum

szerint mindennapi panaszait képezi az iparkamara hatáskörébe eső kereskedőknek.

A memorandum szerint a törvény legnagyobb áldozata az országban a szászsebesi G. B. L. külföldi érdekeltégű barisnyagyár, amely a kontingentálási törvény és az azzal kapcsolatos vámintézkedések következtében, a törvény megszavazása óta már több ízben volt kénytelen a szükséges nyersanyag hiánya miatt a gyárat leállítani és munkásait és tisztviselőit szabadságra küldeni. Az iparkamara vezetősége tehát ezeknek a sérelmeknek a sürgős orvoslását kívánja.

A gyulafehérvári iparkamara memorandumja ezután részletesen és adatszertien támadja a kartelleket és azoknak azonnali feloszlását javasolja, hogy a kereskedelem és ipar kerüljön ki a kartellek béklyóiból.

Nagy súlyt fektet az átírat a falusi szövetkezetek kiépítésére.

Az átírat továbbá egy öt éves általános kereskedelmi és ipari moratórium bevezetését sürgeti a Kamarák Szövetségénél és annak módzatait részletesen taglalja.

Hosszasan foglalkozik az átírat az erdélyi adóterhességgel,

amelynek egyik legoklatásabb példája a gyulafehérvári adóvezetűre, amely sürű rendekben szedi áldozatait a gyulafehérvári kereskedők és iparosok közül.

Éles szavakkal ostorozza az iparkamara átírat

a horribilis magas betegségyőzpénztári illetékeket

és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a betegségyőzpénztári tisztviselők fizetése tulmagas.

Energikusan követelik a gyulafehérvári ipar-

kamara körzetébe eső kereskedők és iparosok a horribilis magas és igazságtalanul megállapított vámtarifa azonnali revízióját és a vasút magas tarifájának leszállítását. Ez minden bizonnyal a forgalom fellendülését is magával hozná.

Szükségesnek tartja az átírat a mezőgazdasági intézmények szaporítását és az ezzel kapcsolatos országos mezőgazdasági fellendülést és megállapítja, hogy

míg más országokban minden emberre fejéknént 20-25 kilogramos cukorkvóta esik, addig Romániában csak öt kiló cukor jut évente egy emberre.

A gyulafehérvári kereskedelmi és iparkamara erőlyes átíratában végül a vándorkereskedelem terjedéséről számol be és annak erőlyes megrendszabályozására rögtöni intervenciót és szigorú törvényeket sürget.

## Miért drága a hal?

Galac, november 9.

A hal árak, még most az idény derekán is, átlag 10-30 százalékkal magasabban tartják magukat a normálisaknál. Ennek az a magyarázata, hogy a halászat az ország legtöbb irányadó vidékén igen nehezen megy. Amíg ugyanis rendes körülmények között a folyóvizek már augusztus folyamán apadni kezdenek, az idén ez még eddig sem következett be, sőt helyenként a vízállás most is emelkedőben van. Ennek következtében a rendes mélységekre szabott halászati eszközök alig használhatók s a kihálászott hal-mennyiségek igen korlátozottak. Így aztán eddig annyi halat sem fogtak ki, amennyi a belső szükségletet fedezné. Egyedül Galacban naponta négy vagon hallal kevesebb érkezik, mint a múlt évben s miután általában hasonló a helyzet az ország többi halászati centrumában, egyelőre nem lehet számítani a hal-árak olcsóbbodására.

## A közgazdaság hírei

SÖR- ÉS BORKIÁLLÍTÁS NEWYORKBAN

(Newyork.) A december első napjaiban várható alkoholtilalom megszűnésének első vezetésebb eseménye a Newyorkban a jövő év február 19-24. között megtartandó első nemzetközi sör- és borkiállítás lesz. A kiállítás a newyorki Grand Central Palaceban rendezik páratlanul nagyszabású keretek között. A kiállítás részletes prospektusát a kiállítás igazgatósága (Managing Office of the Newyork Exposition Corp.) Newyork, Grand Central Palace érdeklődőknek díjmentesen küldi.

NEM VÁLTOZNAK A CSEHSZLOVÁK GABONAVÁMOK

(Prága.) A gabona- és állatszindikátus hivatalos közlése szerint a 10-én kezdődő egyhávi időszak a gabona-, vaj-, zsír-, élelmiszer- és husvánok változatlanok maradnak. Ennek oka az, hogy ezeknek a cikkeknek árai az utóbbi időben alig változtak.

TÖRÖKORSZÁGBA EXPORTÁLÓK FIGYELMEBE!

A török közgazdasági minisztériumnak a török vámhivatalokhoz intézett legújabb utasítása szerint a clearingos viszonyban levő országokból exportált áruk behozatalakor ezennel — nem mint eddig, a megvámolandó áru egész ellenértékét, — hanem csupán az áru ellenértékének 5 százalékát kitevő letét eszközlését kell igazolni.



# EXTÁZIS az erotika filmje, EXTÁZIS a szenvedély filmje

## Istentisztelet, iskolai ünnepély és szeretetvendégség

A brassói magyar evangélikus egyház-köztség folyó hó 10-én, Luther Márton 450. születési évfordulója alkalmával délelőtt 9 órai kezdettel az új elemi iskola helyiségében istentiszteletet tart, amelynek végzetével iskolai ünnepély is lesz. Az istentiszteletre és az iskolai ünnepélyre ezúton is szeretettel meghívjuk egyházközségünk tagjait és az iskola barátait. Előzetes és igazgatóság. — A brassói magyar evangélikus egyházközség leányegylete a Luther-ünnepségek befejezésekként folyó hó 12-én, azaz vasárnap este fél 8 órai kezdettel a Törkösi Ferenc-utcai elemi iskola helyiségeiben műsoros vallásos estélyt rendez, amelyre egyházközségünk tagjait valamint az érdeklődőket ezúton is szeretettel meghívja. Előzetes.

## Kazánfűtő vizsgák Brassóban

A Brassóban székelő kerületi iparfelügyelő-ség közli, hogy december 7-én a Villa-utca 7. szám alatt vizsgákat tartanak fűtők, gőzgépvezetők, gépmechanikusok és különböző kazánkezelők számára. Azok, akik különböző okokból nem jelentkezhetnek a decemberi vizsgákra, jövő év január havában is letehetik a vizsgákat. Ezek kötelesek még december 2-ikáig közölni elmaradásukat, a januári vizsgák időpontját pedig a már most jelentkezéssel levélben fogja közölni az iparügyi felügyelőség.

## A brassói rendőrség hírei

Stenner Reinhold brassói malomigazgató bűnvádi feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akik Hosszu-utca 36 szám alatti lakásáról fényes nappal elloptak egy rendkívül nagyértékű 2 és fél méter hosszú és másfél méter széles szmirna szőnyeget. A rendőrség figyelmeztet mindenkit, hogy ha a szőnyeget eladás végett ajánlanák, azonnal értesítsék a rendőrséget. — A brassói rendőrség bünyűgyi osztályán ma letartóztatták Andorka Irma székelő cselédleányt, aki tömeges lopásokat követett el és több cselédársát is kifosztotta. A tolvaj cselédleányt átadták az ügyészségnek.

## A brassói fényképészek közlése

A makacsul alkudozó megrendelő minden szakmában, így nálunk is mindig elérhet valamilyen engedményt. Ez a szokás előbb-utóbb a brassói fényképészeti műtermek szolid hírnevét megrendítené és ezt megelőzendő elhatároztuk, hogy a legalacsonyabb haszonra fogunk számítani, de viszont senkinek semmiféle módon engedményt nem adunk. Megvagyunk róla győződve, hogy ezt a velünk szemben bizalommal levő és ezért sohasem alkudozó megrendelőink érdekében tettük. Alulírott brassói fényképészeti műtermeknél a mai nappal kezdődőleg kizárólag csak a legalacsonyabb haszonra kiszámított SZABOTT ÁRAK vannak és kérjük igen tisztelt megrendelőinket, hogy azokat a maguk részéről is szíveskedjenek betartani. Alulírott brassói fényképészeti műtermi tulajdonosok megvagyunk győződve arról, hogy igen tisztelt megrendelőink nemcsak tudomásul veszik ezen közlésünket, hanem további gyakori megrendeléseikkel a jövőben is támogatni fogják. Foto Adler Oszkár, Foto Keresztes, Foto „Angelo” Adler Viktor, Foto Klein, Foto Greiner, Lang Henrik, Weisz és Fuchs műtermek, Netolczka O. műtermek, „Carmen” Adler Arthur, Foto „Julietta”, „Helios”, M. Geisler, Foto „Fix”, Foto „Mimoza”.

Siessen

biztosítson jegyet a

„Kék Madár“-hoz

melynek egyetlen brassói előadása november 13-án esz a brassói ASTRA-MOZGÓBAN.

## Jogaikat követelik a katonai nyugdíjasok

Brassó, november 9.

A brassói és brassómezei nyugdíjas altisztek gyűlése után az emberséges nyugdíjakért való harc áttért az összes katonai nyugdíjasokra. Kapitányok, főhadnagyok, és hadnagyokból álló bizottság alakult, amely elhatározta, hogy harcot indít jogaik kivívására és a nyugdíjkérdés végleges rendezésére.

A bizottság, hosszas előkészítő munka után, vasárnap, november 12-én délelőtt fél 11 órára a Gewerbeverein helyiségébe gyűlést hívott egybe. Ezen a gyűlésen a brassói és brassómezei katonai nyugdíjasok kivül a szomszédos megyék nyugdíjasai is részt vesznek.

A vasárnapi gyűlésen az új nyugdíjtörvény intézkedéseit fogják megtárgyalni, azonkívül pedig megbeszélnek azokat a módosításokat, amelyek lehetővé tennék, hogy a katonai nyugdíjasok külön pénztárból kapják nyugdíjaikat. Ez az egyetlen módja annak, hogy járandóságukat pontosan megkaphassák. A mozgalomnak tehát ugyanaz a célja, mint a vasuti nyugdíjasoké, akik — mint ismeretes — szintén azt követelik, hogy nyugdíjaikat a megfelelő alapokkal rendelkező vasuti munkapénztár folyósítsa.

## Brassó sportja

### Lemondott a brassói disztrikt elnöke

A brassói kerület keddi esti ülésén mindeközött összehívották a vasárnapi mérkőzések sorrendjét a következőkben: Olympia-pályán: Délelőtt 11 óra 30 perckor Vulturul—Venus II. oszt. bajnoki. Délután 1 óra 15 perckor Gloria—Viktória I. oszt. bajnoki.

Délután 3 órakor Astra—Olympia I. oszt. bajnoki.

IAR-pályán: Délelőtt 11 órakor Sparta—Cercetasi II. oszt. bajnoki.

Délután 1 órakor Ivria—Suburbu I. oszt. bajnoki.

Délután 3 órakor ACFR—IAR I. oszt. bajnoki.

Hosszufalu: Délután 3 órakor BMTE—Izvorul I. oszt. bajnoki.

A kerület ezután különféle vitás ügyek tárgyalására tért. Kimondták a Zernesti SC—Venus II. osztályu bajnoki mérkő-

zés megsemmisítését, amelyet tudvalevőleg a zernesti csapat 2:0 arányban megnyert. A két pontot, gólok számítása nélkül, a Venus javára írták. A zernesti csapat ugyanis mérkőzés közben cserélgette játékosait a pályán, mint az a bírói jelentésből világosan kiderült.

A múlt vasárnapi Olympia—Izvorul mérkőzésen kiállított Wagner Olympia-játékost csak dorgálásra ítélték, mivel kiderült, hogy nem követett el olyan súlyos sportszerűtlenséget, amely súlyosabb büntetést tett volna indokolttá.

Majd sor került a brassói sportélet szencziójára:

felbocsák Enescu kerületi elnök levelet, aki bejelenti, hogy lemond tisztsgöről.

A lemondáshoz az elnök nem fűzött indoklást

### Miért mondott le az elnök?

Az ülésen a lemondó elnök nem jelent meg és helyette Schuller vezetőségi tag elnökölt. A disztrikt a lemondást nem vette tudomásul, hanem megbízta Voicu és Schuller tagokat, hogy küldetésileg kérjék fel Enescu elnököt lemondása visszavonására.

A lemondás voltaképp nem jött váratlanul. Már tegnapi sportkrónikánkban érintettük a dolgot. Ami a lemondás valódi okát illeti, a helyi vezető sportkörök részben nem nyilatkoznak róla a remélik, hogy Enescu igazgató megmáltja elhatározását, bár igen határozott okát jelölik meg az elnök lemondásának.

Ezek szerint a szállogó hírek szerint Enescu visszavonulása a kerület legutóbbi fegyelmi ítéletével áll összefüggésben, mert nem találta helyénvalónak, hogy az Astra- és Glória-játékosok ellen hozott súlyos fegyelmi ítéletek után más klubok játékosaira csak 8-8 napos büntetéseket szabtak ki, szándékos durvaságok miatt, amelyek súlyosan megtorlandók lennének. Sőt, beszélik azt is, hogy Enescu erre az ülésre nem tudván előjönni, kérte, hogy az ügy tárgyalását halasszák el, de ezt a kerületben ülő klubvezetők nem tették meg és gyorsan döntöttek az ügyben. A döntés pedig ellentétben állt az elnök ama intenciójával, hogy a brassói sportot erélyes kézzel meg kell tisztogatni a sportszerűtlenségektől.

A szóbanforgó ítélet ellen különben a bíróságot is tiltakozott s a keddi ülésen a bíróságot felelősségre is szóba került. A felelősséget a disztrikt után felterjesztik a nagyszabeni ligaközpontokhoz.

Ha mindehhez hozzávesszük, hogy a brassói disztriktválasztást még annak idején több egyesület megvonta s a nagyszabeni liga mostában küld ki valakit, — ugyancsak a keringő hírek szerint, Strat ezredes ligavezetőségi tagot, — az ügy bevizsgálására, úgy tisztán áll előttünk, hogy a helyzet a brassói disztrikt néle percben sajnálatosan bizonytalan.

## Bethlen Mária grófnő előadása

A brassói református nőegylet vasárnap este a templomban vallásos estét rendez. Az est keretében, amelynek műsorára még visszatérünk, Bethlen Mária grófnő tart előadást.

## Panaszkönyv

Kritika, hozzászólás, javaslat és indítvány

Rovalvezető: A KÖZÖNSÉG

Kedves Brassói Lapok!

Végtelen örömmel olvastam b. lapjuk 253. számában foglalt jó hírt, hogy érdemes főszerkesztőjük, dr. Szele Béla ur, a bertaláni és más külvárosi negyedek sármalmas helyzetének orvoslása érdekében indítványt terjesztett a városi képviselőtestület elé, amely azt magáévá téve, bizottság kiküldését határozta el.

Midőn több ezer külvárosi lakos nevében is hálás köszönetet mondok nemes lélekre valló, időszerű indítványáért, Isten áldását kérem derék polgármesterünkre, valamint a hivatása magaslatán álló képviselőtestület minden egyes tagjára.

Vajha mielőbb megvalósulna nemes és emberséges tervük, mert az osztó igazság elvével ellenkező, hogy míg a belvárosiak aszfaltjár-dán sétálhatnak, sőt még a lovak is betonon és aszfalttal burkolt uttesten szaladhatnak, addig az épülő sportteleppel szemben alakult bertaláni városrész néhány száz lakója feneketlen utakon tédig gázol a sárban, nélkülözve vizet, világítást és sok más.

Ha mindnyájan összefognak, csodákat művelhetnek s ezáltal örök hálára kötelezhetik az évek óta nélkülöz, elhagyott, türelmesen szenvedő külterületi negyedek lakóit.

Özv. Balogh Lajosné,

Bertaláni városnegyed, IV-ik utca.

Primăria Municipiului Braşov

No. 27.548—1933

5.641 D. C.

Serv. Economic

ARLEJTÉSI HIRDETMEY

A Hirscher-utca 1 szám alatti városi ház 8. számú üzlethelyiségének (volt bérlo: Frajii Bezazian) 3 évre való bérbeadása céljából f. é. november 14 15-én d. e. 11 órakor a városi polgármesteri hivatalban egy harmadik árlejtés írásbeli és szóbeli ajánlatokkal — kölcsönös megegyezés alapján — a Monitorul Oficial 127—1931 számában kihirdetett általános szabályok szerint fog tartatni.

Az ideiglenes óvadék az ajánlott bérösszeg 5 százaléka. Az ajánlat elfogadása után az óvadék a bérösszeg 50 százaléka egészítendő ki.

A közelebbi feltételek a városi gazdasági ügyosztályban tekinthetők meg.

Brassó, 1933 november 3.

Primar: Dr. C. Voicu mp. p. Secretar General: Dr. Popovici mp.

## ASTRA MOZGÓ

Premier, nov. 10-én, pénteken:

# A KISASSZONY

# BERUKKOL

Főszereplők:

ERRY BOOS

az Ufa legjobb sztárja

HALMAY TIBOR,  
PAUL HEIDEMANN,  
HANS JUNKERMANN,  
HARRY LIEDTKE,  
FRITZ KAMPERS, stb.

Vidám, könnyű katonai vígjáték, a tarka katonai mundér szép idejéből:

Felvidit fiatal, öreg, kedves, zamatos humor vígjáték, olyan időből, amelyre mindannyian szívesen visszagondolunk. A film meglepő helyzetkomikuma falrengető kacagást idéz elő, kitűnő szereposztása és elsőrendű zenéje hatalmas sikert biztosít.



## SPORT

## Sport és sziguranca

Szatmár, november 9

Egy nagybányai futball-mérkőzés szomorú epilógusa játszódik le mostanában az állambiztonsági szervek előtt. Ha az állambiztonsági szervek a sportba avatkoznak, az sohasem jelent jót annak az egyesületnek, amelyikről szó van. A jelen esetben a máramaros-szigeti Sámson sportegyesületről van szó.

A Sámsonnak — mint ismeretes — a működését csak nemrégiben engedélyezték. Évekkel ezelőtt némaságra kényszerítették, mert egy sportünnepen a rek-lámot vívó szamarat nemzeti színű szalagokkal ékesítették fel. A szerencsétlen ötlet miatt a sportegyesület ellen vádat emeltek. Ráfogták, hogy a román nemzeti érzést akarta kigunyolni, működését felfüggesztették és az egyesületet feloszlatták. Hosszas és évekig tartó huzavona után végre a Sámson feltámadhatott halottaiból és megkezdhetette működését.

Most ismét a Sámsonnal van baj. Ezúttal a sziguranca jelentette fel, mert hetekkel ezelőtt Nagybányán a Phoenix ellen játszott mérkőzésen a játékosokat, mikor kifutottak a pályára és — szokás szerint — felemelt karral üdvözölték a közönséget, magyarul kiáltottak háromszoros sá trüascat kiáltottak volna.

A sziguranca ezt úgy magyarázza, hogy nyilván magyar irredenta propagandát akartak ütni a szigeti Sámson játékosai

és a magyar éljénzés dokumentuma volt a csapat románellenes érzületének.

Ennélfogva nem kevesebbet akar az állambiztonsági hivatal, minthogy a Sámson játékjogát azonnal függeszték fel, az egyesületet oszlássák fel és töröljék a szövetségi csapatok névsorából.

Ilyen irányú felterjesztést küldtek egy a miniszteriumnak, mint a sportszövetségnek.

Hja, ez a sziguranca sportja.

## Szerkesztői üzenetek

Sz. Sándor, Arad. A sorozások március elsején kezdődnek az országban s 60 napig tartanak. Hogy Brassóban mikor lesz, annak határnapja még nem biztos. Eppen ezért február közepén szíveskedjék újra érdeklődni. Amennyiben nem jelennek meg a sorozáson, távollétében, mint alkalmast, — besorozzák.

Faszakma. Szívesen eleget tennék kérésének, de a szerkesztőség semmiképpen sincs abban a helyzetben, hogy munkaalkalmat szerezzen. Sokan fordulnak hozzánk ilyen kéréssel, de sajnos, ebben az egyben — a mai súlyos helyzetben, — a legnagyobb jóindulattal sem tudunk a bennünk bizók rendelkezésére állani. Higgye el, nem rajtunk mulik! Leghe-lyesebben tenné, ha figyelemmel kísérné a lap apróhirdetéseit s esetleg ön is megpróbálko-znék egy hirdetéssel az állást keresők rovata-ban.

Madarasi előfizető. A katonai felmentés megszerzéséhez szükséges iratokat a legajánlatosabb egy-két hónappal a sorozás előtt beszerezni, hogy ön azt a sorozó bizottság előtt bemutathassa. Az iratokat a község-házán szerezheti be, nem kerül többé hétszáz lejnél.

Kuruc. 1. A bukaresti operaénekes címét, sajnos, nem tudjuk rendelkezésére bocsátani.

2. S. F. tárogatóművész legutoljára Marosvá-sárhelyen tartózkodott. Ebben az ügyben szí-veskedjék közvetlenül ottani munkatársunkhoz fordulni. Címe ez: Benczel Béla, Marosvásár-hely, Brassói Lapok fiókiadóhivatala, Bolyai-u. 2.

P. I., Tüskös. Versekét álnévvel nem köz-lünk. Sem a Brassói Lapokban, sem a Népuj-ság hasábjain. Verse különben is szerény nép-dalutánczat, amelynek rimel döcögnek. Téma-ja is már ezerszer megírt népdaltéma.

Vén fás, Arad. Mi igazat adunk önnek ok-tóber 22-ről keltezett sorainak. De nagyon kér-jük: szíveskedjék teljes nevét és címét közöl-ni, mert névtelen küldeményeket még a pó-zis terén sem vehetünk figyelembe. Szíves vá-laszáig kéziratát — félretettük.

Nagy Ferenc. Ha a törvényben biztosított kedvezményt élvezni akarja, akkor köteles a törvényben irt törlesztési felté-telek szerint eljárni és amikor e szerint fizetni kell és amit fizetni kell, okvet-lenül köteles lefizetni, különben elvesz-ti a törvény kedvezményét. Ha nem akarják az így lefizetendő pénzt elfo-gadni, helyezze azonnal bírói letétbe. Azzal aztán, hogy a bank mérnököktől is követel véleményt, vagy bizonyít-ványt, ne törődjék, mert ha a bank ezek után is okoskodik, ön jogait bírói uton is biztosíthatja. Minden esetre azonnal ügyvédhez kell fordulnia, mielőtt a bank valami lépést tesz ön ellen. — S. M. A házbfizetés tekintetében a törvény nem rendelkezik munkanélküliség eseté-re, de a bíróságok méltányolják a szo-moru helyzetet és a fizetésre és kilakol-tatásra is hosszabb időt engednek, mint a törvény rendes alkalmazásánál meg-szab. — S. F. 80-1458 előfizető. Bu-ka rest. Forduljon a Magyar Párt irodájá-hoz, ott utbaigazítják és segítségére is lesznek. —

Primăria Municipiului Braşov

No. 27.945—1933

Serv. Economic

## HIRDETMEY

A helybeli földmívelésügyi kamara 23—1933 számú körirata alapján ezen-nel közhírré tesszük, hogy a kamara 1934. tavaszán is fog gyümölcsfákat ki-osztani leszállított árral. (Az árkülön-bözetet a kamara fogja viselni.)

A gyümölcsfák elsőrendű minőségű-ek, mint 1933 tavaszán és pedig:

Alma, szilva és barackfa 15 lej da-rabja, körte, cseresznye és meggyfa 20 lej darabja.

Ezenkívül a földmívelésügyi kamara „Kernocid” nevezetű rovarirtó szert is — a gyümölcsfák tavaszi kezelésére — beszerzi és kiosztja, amelynek ára 17 lej, azaz a piaci ár 50 százaléka, amely kü-lönbözetet a kamara fogja viselni.

A fák tavaszi ültetésére szükséges göd-rök már most ősszel ásandók.

Azok, akik a fent nevezett fák-ból, vagy a rovarirtó szerből venni óhajtanak, f. e. december 1-éig a városi gazdasági ügy-osztályban jelentkezzenek jegyzékbe va-ló felvétel végett, a fentemlített ár befizetése mellett.

Brassó, 1933 november 3.

Primar: p. Secretar General:  
Dr. C. Voicu mp. Dr. Popovici mp.

Szenteljünk naponként 15  
percet egészségünknek!

MÜLLER: AZ ÉN

MÓDSZEREM

(felnőttek számára ára 75.— Lei),  
megtanít arra, hogy lesz a testünk  
szép — és marad — üde és fiatal.  
Gyermekek számára ára 75.— Lei.  
Gondoskodjunk gyermekeink fejlő-  
déséről. — 116 képes ábra.

Kapható:

BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYÁBAN,  
Brassó, Kapu-u. 56—58, az udvarban

## APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej, vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyan-azon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25%o engedmény. A hirdetési díjak előre fizeten-dők. Támpéldányt nem adunk.

## Vétel-eladás

Alig használt ebédli olcsón  
eladó. Cim 13504. szám alatt a  
brassói kiadóban.

36 H. P. GÖZGEP, Siegel,  
Wiener-Neustadt gyártmány,  
újjonnan kijavítva, olcsón el-  
adó. Felvilágosítás: Brassó,  
Str. Miron Christea 3. I. em.  
13576

IRÓGEPET KERESÉK meg-  
vételre. Puskás, Brassó, Kolo-  
stor-utca 19. 1358k

OLCSÓN ELADÓK: használt  
butorok, edények, palackok,  
stb. Brassó, Póstarét 18. 13587

## Allást nyer

Önálló szűcssegéd azonnal  
felvétetik. Csizsár szűcs, Ma-  
rosvásárhely, Főter 6. 13577

## Allást keres

BÉRAUTOHOZ Barcaságba  
és környékére állandó társura-  
zó ajánlkozik. Hoffmann, Mu-  
rásenilor 12. 13579

Házvezető és szakácsnő  
állást keres. Ajánlatok „Meg-  
élhetés” jelígre a brassói ki-  
adóhivatalba kéretnek. 13581

## Lakás

3 szoba, orvosi rendelőnek v.  
gyermektelen házaspárnak ki-  
adó. (Csempekályha és par-  
kett.) Cim 13588. szám alatt a  
brassói kiadóban.

## Vegyes

MAGASLATI helyen (leg-  
alább 1000 méter) napkurázs  
céljára, uri családnál téli hó-  
napokra teljes ellátást keres  
lábbadozó beteg. Ajánlatokat  
„Lábbadozó” jelígre ármegjo-  
lással Rudolf Mossehoz, Cluj.  
13553

## Szőlőoltványokat

a legkeresettebb fajokból garantált fajlisztán,  
ugymint amerikai sima és gyökéres alany-  
vesszőket szállít:

## CASPARI FR. Mediaş

Árjegyzék kívánatra ingyen!

## Méhészeti

gyakorlati  
tanácsadó  
méhészek számára. Írta: IGNÁCZ S.  
122 szövegrajzzal, 260 oldal ára 120 Lei

Kapható a Brassói Lapok Könyvostályában

## A. B. C. TEXTIL

Kádár Sándor Brassó, Kolostor-u. 3.

Jutányos áron ajánlja elsőrendű

férfi-, női divatszövegeteit  
és béléseáruait

Tekintse meg gazdagon felszerelt raktárunkat!

## MEGJELENTEK A B. L. 1934 ÉVI

## KÖNYVNAPTÁRAI!

A B. L. 1934. évi naptárait Finta Zoltán, az erdélyi magyar újságírógárda egyik legte-hetségesebb tollforgatója, a B. L. belső munkatársa szerkesztette. Neve tökéletes garancia arra, hogy e naptárunk tartalma:

változatosan gazdag, ötletes, tanító és szórakoztató egyaránt

Kivonat a B. L. 1934. évi naptárainak tartalomjegyzékéből:

Minden naptári oldalhoz 1 oldalas jegyzetirovat és gazdasági tudnivalók az illető hónap-pal kapcsolatban.

Ára példányonként 25 lej.

A B. L. előfizetői 25 lej beküldése ellenében postán, franco kapják.

Novellák, elbeszélések, karcolatok:

Arkadij Avercsenko, Falu Tamás, Farkas Imre, Finta Zoltán, Godwin Edward, Móra Ferenc, Simon Zoltán, H. G. Wells tollából.

Strassnoff Ignác mulatságos visszaemlékezése a hercegprimás 8000 forintjáról.

Sértő Kálmán, Somlyó Zoltán, Szirbik Antal és Barát Endre hangulatos versei.

Arisztokrata-vicek. — A mai gyermek. — Bíró előtti.

Tanulságos nevelő- és felvilágosító cikkek:

Az elektromos hullámok csodáiról, Híres emberek mulatságos kalandjairól a dohány-zás körül, a spanyolnátháról, a villamosszékről, a Scotland Yard bünygyi muzeumáról, VII. Edward angol királyról, az idegen nyelvek tanulásáról és számtalan érdekes és aktuális problémáról.

Az elmúlt év története írásban és aktuális képekben.

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó R-t. Braşov—Brassó.